

Consum de tabac en els estudiants d'infermeria de la Universitat de Girona

Caterina Bosch Forcada

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquest document i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública des d'un lloc aliè. Tampoc s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a RECERCAT (framing)

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de este documento y su utilización debe respetar los derechos de la persona autora. Puede ser utilizada para consulta o estudio personal, así como en actividades o materiales de investigación y docencia en los términos establecidos en el art. 32 del Texto Refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (RDL 1/1996). Para otros usos se requiere la autorización previa y expresa de la persona autora. En cualquier caso, en la utilización de sus contenidos se deberá indicar de forma clara el nombre y apellidos de la persona autora y título. No se autoriza su reproducción u otras formas de explotación efectuadas con fines lucrativos ni su comunicación pública desde un sitio ajeno. Tampoco se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a RECERCAT (framing).

TREBALL DE FINAL DE GRAU

Consum de tabac en els estudiants d'infermeria de la Universitat de Girona

Grau d'Infermeria

Autor: Caterina Bosch Forcada
Tutor: Dra. Cristina Martínez Martínez
Data de presentació: 24/05/2016

“Prohibida la reproducción total o parcial de este texto por medio de imprenta,
fotocopia, microfilm u otros, sin permiso previo expreso de la Universitat
Internacional de Catalunya”

ÍNDEX

• AGRAÏMENTS	5
• RESUM.....	6
• ABSTRACT	8
• LLISTA D'ABREVIATURES.....	10
• LLISTA DE TAULES	10
1. INTRODUCCIÓ	11
2. HIPÒTESIS	18
3. OBJECTIUS	19
4. METODOLOGIA	20
– Disseny d'estudi.....	20
– Població i mostra d'estudi	20
– Variables	21
– Instruments	23
– Prova pilot	24
– Treball de camp	24
– Anàlisi de dades	24
– Consideracions ètiques.....	25
5. RESULTATS.....	26
– 1.Característiques sociodemogràfiques de la mostra	26
– 2. Estatus de consum de tabac.....	26
– 3. Experimentadors de cànnabis.....	27
– 4. Característiques dels fumadors.....	27

– 5. Característiques fumadors diaris.....	28
– 6. Acord amb el rol professional.....	28
– 7. Acord amb la regulació d'espais sense fum.....	29
– 8. Formació i habilitats	30
– 9. Coneixements	31
– 10. Coneixement de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts.....	32
6. DISCUSSIÓ	33
– Limitacions i avantatges.....	38
– Implicacions per la pràctica.....	38
7. CONCLUSIONS.....	40
• REFLEXIÓ PERSONAL.....	41
• MÈTODE DE BUSCA BIBLIOGRÀFICA.....	42
• BIBLIOGRAFIA.....	44
• ANNEXOS	50
– ANNEX 1 – Cronograma d'activitats	50
– ANNEX 2 - Qüestionari autocomplementat.....	52
– ANNEX 3 – Consentiment informat.....	58
– ANNEX 4 – Sol·licitud del comitè d'ètica.....	59
– ANNEX 5 – Explicació de l'estudi.....	60
– ANNEX 6 - Full d'informació sobre l'estudi	61
– ANNEX 7 – Taules de resultats.....	63

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies per la gran ajuda que he rebut per portar a terme aquest treball de final de grau, alhora també agrair el suport brindat durant tota la carrera d'infermeria

als meus pares, per tot l'amor i confiança incondicional que m'han donat sempre.

A la Baba i a l'àvia, per la dolçor i saviesa que em donen.

A tots els amics i companys que m'han acompanyat i m'acompanyaran en el meu creixement personal i professional.

A les tutores, Cristina i Marcela, per les hores d'ajuda i dedicació en aquest treball.

A la Universitat Internacional de Catalunya, per permetre'm formar-me com a infermera i aconseguir els meus objectius.

A tots els que estimo i a tots els que m'estimen, gràcies.

RESUM

Introducció i objectius

Els estudiants del Grau d'Infermeria, futurs professionals de la salut, seran uns referents de salut per a la població. Per aquest motiu, tenen un paper molt important en el control del consum de tabac. Rebre formació sobre els efectes del tabac i com ajudar als pacients a deixar de fumar és imprescindible per fomentar el rol que desenvoluparan com a futurs professionals de la salut. No obstant, a Catalunya es desconeix la prevalença de consum de tabac, els coneixements i formació rebuda durant el Grau d'infermeria a Catalunya. Aquest estudi pretén descriure aquesta situació en els estudiants d'infermeria de la Universitat de Girona.

Mètodes

Estudi observacional – descriptiu i transversal portat a terme a través d'un qüestionari anònim autocomplementat per una mostra de 325 estudiants del Grau d'Infermeria de la Universitat de Girona. Les principals variables d'estudi són: consum de tabac, classificant als estudiant en fumadors, exfumadors i mai fumadors; coneixements adquirits d'acord amb 11 preguntes sobre epidemiologia i intervencions per deixar de fumar; formació rebuda d'acord amb 9 temàtiques proposades. A més, s'ha preguntat sobre el consum de cànnabis, cigarreta electrònica, i opinió sobre el compliment dels espais sense fum. Les dades van ser analitzades mitjançant el programa estadístic SPSS. El tipus d'anàlisi realitzada és descriptiva, utilitzant freqüències i percentatges de les principals variables d'estudi.

Resultats

La prevalença del consum de tabac dels estudiants d'Infermeria es va situar en el 23,4%. Els fumadors van mostrar poca predisposició per deixar de fumar en menys de 12 mesos. El nivell de coneixements sobre el tabaquisme i les

intervencions per deixar de fumar entre els estudiants va ser considerat baix, fet que mostra una formació deficient. Tot i això, la majoria d'estudiants afirmaven la importància que tenen els professionals d'infermeria a l'hora d'ajudar els pacients fumadors a deixar de fumar i recalquen la importància de la formació d'aquests.

Conclusions

La prevalença de consum dels estudiants d'infermeria de la Universitat de Girona és més baixa que la de la població general i que la de la població reportada per altres estudis realitzats a Espanya d'estudiants d'infermeria. Els coneixements en tabaquisme són escassos i seria necessària la revisió del pla d'estudis i la seva millora per tal d'augmentar els coneixements sobre tabaquisme en els futurs infermers. També és necessari seguir disminuint la prevalença dels consumidors de tabac per tal de que siguin un bon exemple per a la població un cop siguin professionals de la salut, doncs encara estem lluny de consums com en països més avançats en la pandèmia tabaquica (Estats Units, Anglaterra, Austràlia).

Paraules clau: *Tabac, consum de tabac, coneixements, estratègies, infermeria, estudiants, prevalença.*

ABSTRACT

Background and aim

Nursing students are future health professionals, and they will be a health models for the population. For this reason, they have an important task in tobacco control. Receive formation about the effects of tobacco and how to help patients to quit smoking is essential for promoting the role that they will develop as future health professionals. However, the prevalence of smoking, their knowledge and education received during the Nursing degree in Catalonia is unknown. This study pretends describe this situation into the Nursing students from the Girona's University.

Methods

Observational descriptive cross-sectional study performed by using an anonymous self-administered questionnaire to a sample of 325 Nursing students from the University of Girona. The main variables were: tobacco use differentiating the participants between smokers, ex-smokers and non-smokers; acquired knowledge measured by eleven questions about epidemiology and interventions to quit smoking; training received according to nine topics suggested. Also, the students were asked about the cannabis and electronic cigar use and their opinion about the complying with the smoking – free policies. Data obtained were analysed thought the statistical program SPSS. We performed a descriptive analysis using frequencies and percentages of the main variables of study.

Findings

23,4% of Nursing students smoke. The smokers showed a lower predisposition to quit smoking in the following twelve months. The level of knowledge about tobacco and the interventions to quit smoking among students was considered rather poor; this shows a deficient in the education. Nevertheless, most of the

students affirmed the importance that the nurses would help smokers to quit, and they demand more education in smoking interventions.

Conclusions

The smoking prevalence among nursing students from the University of Girona is lower than the prevalence of the general population in Catalonia and the prevalence of Nursing students according to others studies made in Spain in the same collective. The knowledge about smoking is limited and would be necessary the revision and the improvement of the studies plans in order to increase the knowledge about smoking among future nurses. In addition, is necessary decrease the prevalence of smokers with the objective of becoming a good example for the population when the Nursing students become health professionals; after all, we are far from reaching low tobacco consumption rates similar to other advanced countries such as United States of America, United Kingdom, Australia.

Keywords: *Tobacco, Knowledge, strategies, Nursing, students, prevalence.*

LLISTA D'ABREVIATURES

ACV	Accidents cerebrovasculars
CMCT	Conveni Marc pel Control del Tabac
IDESCAT	Institut d'Estadística de Catalunya
ICO	Institut Català d'Oncologia
MPOC	Malaltia Pulmonar Obstructiva Crònica
OMS	Organització Mundial de la Salut
UdG	Universitat de Girona
TDNF	Test de Dependència a la Nicotina Fagerström

LLISTA DE TAULES

Totes les taules es troben a l'annex 7.

- Taula 1: Descripció de les característiques sociodemogràfiques Pàg. 63
- Taula 2: Estatus del consum Pàg. 64
- Taula 3: Experimentadors de cànnabis..... Pàg. 65
- Taula 4: Característiques dels fumadors Pàg. 65
- Taula 5: Característiques dels fumadors diaris Pàg. 66
- Taula 6: Acord amb el rol professional..... Pàg. 67
- Taula 7: Acord amb la regulació d'espais sense fum Pàg. 68
- Taula 8: Formació i habilitats..... Pàg. 69
- Taula 9: Coneixements..... Pàg. 70
- Taula 10: Coneixements de la normativa actuals sobre
el consum de tabac en els hospitals d'aguts..... Pàg. 71

1. INTRODUCCIÓ

El tabaquisme és un problema de salut pública a nivell mundial. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS) cada any moren més de 6 milions de persones per causes relacionades amb el consum de tabac (1). El consum de tabac és el factor de risc que causa més patologia i mortalitat associada al món: principalment produeix malalties com la cardiopatia isquèmica, els accidents cerebrovasculars (ACV), les infeccions de les vies respiratòries inferiors, la malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC), el càncer de tràquea, laringe, bronquis o pulmó. Segons l'OMS, el tabac causa 1 de cada 10 morts en adults a nivell mundial (2).

No només els consumidors directes de tabac són els perjudicats; de les més de 6 milions de defuncions causades pel consum de tabac, aproximadament 600.000 són de persones no fumadores que estan exposades al fum. Les substàncies tòxiques i irritants que conté el tabac contaminen l'ambient i com a conseqüència també afecten els no fumadors, convertint-los així en fumadors passius i causant morts prematures (3).

A més, el consum de tabac està íntimament lligat al desenvolupament de malalties cròniques. Són malalties que, a la llarga, generen grans costos, no només a nivell personal o familiar, sinó també a nivell econòmic (2).

Tot i el perill que suposa el consum d'aquesta substància i l'addicció resultant, el consum de tabac segueix tenint una important prevalença a nivell mundial amb els trets característics d'una pandèmia global. Segons l'OMS, dels 1000 milions de fumadors que hi ha al món, 800 mil són homes i 200 mil són dones (4). Actualment, la prevalença als països més rics està disminuint, enfront dels països amb rendes més baixes, que està augmentant.

A Catalunya, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), el 2014 un 25,9% de la població amb edat igual o superior a 15 anys eren consumidors habituals o ocasionals de tabac a Catalunya. Les dades mostren que el consum

és més prevalent en els homes (31,8%) que en les dones (20,3%) (5). Tot i que la població consumidora de tabac disminueix progressivament, l'OMS alerta d'un augment considerable del consum de tabac en les dones (6). A Catalunya, la tendència amb les dones ha anat disminuint amb els anys, tot i que alguna franja d'edat ha augmentat el consum en relació a altres anys.

A Catalunya, el consum de tabac entre les dones és diferent en cada grup d'edat. Entre aquelles ≥ 15 anys ha disminuït el consum entre el 2014 (21,5%) i el 2013 (20,9%), cosa que suposa una disminució de 0,6%. Entre les dones de 55-64 anys ha passat d'un 15,3% (2013) a un 19,4% (2014). I, entre aquelles ≥ 65 anys hi ha hagut un augment del nombre de consumidores del 1,7% (2013) al 4,5% (2014) (5).

Tot i les clares evidències sobre els perills de consumir tabac, un gran nombre de persones desconeixen els riscos d'aquesta addicció i tenen coneixements erronis. Aquest fet, segons l'informe redactat per l'OMS el 2011, ens indica que la informació no s'ha transmès de forma efectiva i que, per tant, la població no coneix els riscos del tabac (7).

Mesures per controlar eficaçment el tabac

L'OMS, determinada per aturar l'epidèmia del tabaquisme a nivell mundial, va elaborar un Conveni Marc pel Control del Tabac (CMCT) el 2003, que va suposar el primer tractat internacional en salut pública. Aquest tractat recull diverses mesures efectives per frenar el tabaquisme i una estratègia anomenada MPOWER, on inclou sis accions de eficàcia demostrada per frenar el tabaquisme mundialment, que són: la vigilància del consum i mesures de prevenció, la protecció de la població del fum del tabac, l'oferiment d'assistència professional per deixar de fumar, l'advertència dels perills que suposa fumar, fer complir les prohibicions sobre publicitat i la promoció, i patrocini i augment dels impostos del tabac (3). Aquest conveni està recolzat pel 90% de la població mundial. Això posa de manifest que la població està a favor de les mesures recollides en l'estratègia MPOWER.

A Espanya, entre l'any 2005 i el 2010, d'acord amb el CMCT, es van implementar una sèrie de polítiques que protegeixen de l'exposició passiva del tabac i que s'orienten a afavorir l'abandonament i a evitar la iniciació del consum de tabac. Aquestes polítiques es troben recollides a la Llei 28/2005 (8) de mesures sanitàries enfront del tabaquisme i reguladora de la venda, el subministrament, el consum i la publicitat dels productes del tabac, aprovada per les Corts Generals de l'Estat i modificada posteriorment, tal i com es reflecteix a la Llei 42/2010 (9).

Els professionals de la salut i el control del tabac

Les conductes dels professionals sanitaris incideixen de manera important, negativament o positivament, sobre les conductes de salut de la població. A Espanya, l'any 1998, el consum de tabac en els professionals sanitaris era del 38,9% (10). Gairebé 20 anys després, i d'acord amb un metaanàlisi publicat recentment (2015), entre l'any 2009 i el 2012 la prevalença del consum de tabac dels treballadors hospitalaris a Catalunya era del 28,1%, sobre una mostra de 7723 persones de 45 hospitals (11). El col·lectiu mèdic presenta una prevalença del 16,4%, seguit del col·lectiu infermer, amb un 25,4% - [i amb major consum personal sanitari: 36,5% auxiliars d'infermeria / personal no sanitari: 31,7% altres professions i 29,3% administratius]. – Aquest resultat és lleugerament superior si el comparem amb la prevalença entre la població general catalana, que és del 25,9% (any 2014) (5). Aquestes dades indiquen que tot i que el consum de tabac ha disminuït en els últims 20 anys cal realitzar intervencions, concretament en el cas del col·lectiu infermer, dirigides a incrementar el rol modèlic i la formació, i oferir ajuda per la deshabitació del personal sanitari i no sanitari.

Un altre estudi, realitzat a nivell del territori espanyol a professionals de la salut d'atenció primària (metges i infermers), corrobora que el col·lectiu infermer té una prevalença major en el consum de tabac que els metges (12). Dels 612 entrevistats, 196 eren infermers/-es i un 11,2% eren fumadors actius en comparació amb el 8,9% del col·lectiu mèdic (12). A altres països, com els

Estats Units, també s'ha pogut constatar que el col·lectiu infermer té una prevalença més elevada en el consum de tabac que el col·lectiu mèdic: (2006/2007) = 2,31% metges; 10,73% infermeres] - (13). A més, altres enquestes realitzades a països avançats mostren que el col·lectiu infermer, en alguns casos, fumen més que la població general [Regne Unit: (2001) = 25,8%] (14) -, - [República Checa: (2015) = 30%] (15) -, - [Austràlia:(1991) = 22%] (16) -,- [Irlanda: (2009) = 21%] (17).

En general, els diversos estudis descriptius realitzats a nivell mundial mostren que el consum de tabac per part del col·lectiu infermer és superior al del mèdic, i fins i tot lleugerament superior o igual a la població general, tant en centres hospitalaris com en atenció primària. També s'ha vist que els professionals de la salut tenen un nivell baix de coneixement sobre les estratègies per deixar el consum de tabac i que hi ha un nivell molt baix d'intervencions en persones fumadores (12- 17).

Tot i això, val a dir que hi ha una disminució progressiva en les dades de consum de tabac, tant en la població general com en el personal sanitari en els últims anys. Malgrat això, cal vetllar per aconseguir que els professionals de la salut tinguin la capacitat i els coneixements necessaris per posar en pràctica la prevenció, l'assistència per deixar de fumar i l'advertència del perills del tabac cap a la població en general i dins dels seus col·lectius (3).

Els estudiants de ciències de la salut i el consum de tabac i cànnabis

Els futurs professionals de la salut tenen un paper molt important a l'hora de desenvolupar totes aquestes tasques de cara a la població. Per aquest motiu, s'han realitzat nombrosos estudis al nostre país i a països del nostre entorn centrats en estudiants de ciències de la salut.

Un estudi del 2012 realitzat a Austràlia identifica que el 21% dels estudiants d'infermeria són consumidors de tabac, sense cap diferència entre els cursos impartits en el grau (18). Els estudiants d'infermeria pensen que els professionals d'infermeria tenen un paper molt important, i per tant més

responsabilitat, a l'hora de controlar els problemes del consum de tabac. Un 64,4% creu que per aquest motiu els professionals d'infermeria haurien de ser no fumadors per poder motivar la població. Una minoria (35,9%), però, creu que els professionals infermers fumadors poden motivar a la població fumadora a deixar de fumar amb la mateixa efectivitat que els professionals no fumadors (18).

A Alemanya, el 41,9% dels estudiants del grau d'infermeria l'any 2010 eren fumadors (29,1% fumadors diaris; 12,8% fumadors ocasionals) (19). L'estudi revela que el nivell de coneixements que tenen els estudiants sobre activitats per deixar de fumar, la confiança i la motivació que tenen a nivell personal, i per tant, com a futurs professionals, és més baixa de l'esperada (3,7 sobre 5) (19).

A Espanya, un estudi realitzat a Lleó que compara la prevalença del consum de tabac durant un període de 10 anys (2003-2013) en estudiants d'infermeria i fisioteràpia, posa de manifest que els estudiants del grau d'infermeria van disminuir 12 punts percentuals el seu consum de tabac – [(2003) = 44%; (2008) = 38%; (2013) = 27%] (20). Tot i aquesta disminució, la prevalença continua sent superior que la de la població general espanyola (24,0 %) (21). En aquest estudi, els estudiants d'infermeria apunten no ser actius en les intervencions de promoció de salut i suport als fumadors en el seu rol com futurs professionals de la salut. Sobre l'educació i l'aprenentatge que reben els estudiants d'infermeria sobre el consum de tabac, podem veure que és necessari augmentar la informació que reben sobre mètodes i estratègies per ajudar la població a deixar el consum i així augmentar la seva confiança i coneixements per aconsellar a la població. En relació a aquesta afirmació, l'estudi ens mostra que al preguntar als estudiants si tenien coneixements suficients per ser capaços d'ajudar de manera efectiva els pacients per deixar de fumar, el 43,2% va dir que sí, en relació al 55,6% que va respondre que no (2003). Deu anys després, el 47,7% dels estudiants va respondre que sí, en relació al 52,2% que va respondre que no. Al preguntar si coneixien estratègies i mètodes per ajudar als pacients a deixar de fumar, el 30,1% va respondre que sí i el 69,7%,

que no (2003). L'any 2013, les dades sobre el coneixement en ajudes per deixar de fumar van millorar, però molt lleugerament, ja que es va augmentar 9,1 punts percentuals en aquells que van contestar que sí que eren coneixedors d'intervencions per deixar de fumar (20).

Aquests i altres estudis realitzats a estudiants d'infermeria (22), han descrit que els estudiants d'infermeria tenen un nivell inferior a l'esperat en intervencions educatives per deixar de fumar i en l'advertència dels perills del tabac. Per aquest motiu, seria adequada la revisió de les competències en el grau d'infermeria sobre el tabaquisme.

Molt relacionat amb el consum de tabac hi trobem el consum de cànnabis. Segons l'OMS, el 2,5% de la població mundial (14-64 anys) és consumidora habitual d'aquesta substància (23). L'edat d'inici del consum depèn molt del context geogràfic, social/cultural i econòmic del país (24).

Actualment, hi ha pocs estudis recents que mostrin el consum de substàncies a professionals de la salut, més concretament en el cas del col·lectiu infermer. Tot i aquest buit recent d'investigació en aquest àmbit, l'associació americana d'infermeria (1997) va estimar que entre un 6-8% d'infermeres registrades fins aquell moment abusaven de l'alcohol i altres drogues, entre elles el cànnabis (25). El 1998, un estudi realitzat entre diferents especialitats d'infermeria a EEUU, va mostrar que el 3,6% de les infermeres, independentment de l'especialitat, eren consumidores de cànnabis (26).

El consum de cànnabis a estudiants universitaris d'alguns països europeus - [França: (2010)= 55%] (27) - , - [Austràlia: (1980)= 9%] (28) - , - [Líban: (2015)=12,3%] (29) - , - [Irlanda: (2015)= 5%] (30) - , - [Finlàndia: (1980)= 38%] (31) - és més elevat que a la població mundial. Per tant, els estudiants de ciències de la salut, entre els quals hi ha els estudiants del grau d'infermeria, podrien tenir un comportament similar, ja que es tracta de població jove.

Algunes enquestes han descrit el consum de cànnabis en els estudiants del grau d'infermeria: a Colòmbia, el 22,2% dels estudiants d'infermeria eren consumidors de cànnabis el 2012 (32). A més, apuntaven tenir pocs coneixements i actituds sobre el consum de substàncies psicoactives com a futurs professionals de la salut (32).

Altres estudis mostren que el consum de cànnabis en els estudiant d'infermeria és superior al de la població mundial. – [Senegal: (2009) = 11,1%] (33) -, - [Perú: (2008) =2,6%] (34) -, - [Espanya: (2012) = 1/10 consumeix cànnabis] (35) -.

En el nostre context, no s'han realitzat estudis recents que identifiquin el consum de tabac i cànnabis en els estudiants d'infermeria, i els que existeixen pertanyen a altres Comunitats Autònomes. És per això que ens plantegem realitzar un estudi descriptiu per identificar i caracteritzar la prevalença del consum de tabac en els estudiants del grau d'infermeria i descriure els determinants, el patró de consum i la intenció de deixar de fumar entre els fumadors. També volem examinar els coneixements adquirits en tabaquisme i intervencions per deixar de fumar en els estudiants participants de la Universitat de Girona (UdG) i el seu consum de cànnabis.

Aquesta investigació forma part de l' "estudi de consum de tabac en estudiants del grau universitari d'infermeria a Catalunya", dirigit per l'Institut Català d'Oncologia i el Consell de Col·legis Infermers de Catalunya, tot i que per aquest Treball de Final de Grau (TFG) la recerca està circumscrita als estudiants del grau d'infermeria de la Universitat de Girona (UdG), en el qual he participat com a entrevistadora i coordinadora del treball de camp.

2. HIPÒTESIS

Partint de la situació descrita anteriorment, es proposen les següents hipòtesis d'estudi:

- La prevalença del consum de tabac en els estudiants d'infermeria és més elevada que en la població general catalana (25,9% al 2014).
- El nivell de coneixements en tabaquisme i intervencions per deixar de fumar dels estudiants del grau d'infermeria és baix.
- Els estudiants del grau d'infermeria tenen habilitats suficients per ajudar un fumador a deixar l'hàbit.
- El consum de cànnabis en els estudiants d'infermeria és superior que a la població general de 14-64 anys (2,5%).
- Els estudiants del grau d'infermeria són coneixedors de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts.

3. OBJECTIUS

Els objectius proposats per aquest estudi són els següents:

- Analitzar la prevalença de consum de tabac dels estudiants del grau d'infermeria de la Universitat de Girona.
- Examinar el nivell de formació i els coneixements adquirits en tabaquisme i intervencions per deixar de fumar dels estudiants de la Universitat de Girona.
- Analitzar la prevalença del consum de cànnabis dels estudiants del grau d'infermeria de la Universitat de Girona.
- Examinar el nivell de coneixements sobre la normativa del consum de tabac en els hospitals d'aguts.

4. METODOLOGIA

Disseny d'estudi

El present estudi sobre "Consum de tabac en estudiants del grau universitari d'infermeria de la Universitat de Girona" és un estudi observacional – descriptiu i transversal per enquesta, a través d'un qüestionari autocomplementat per conèixer la prevalença del consum de tabac dels estudiants dels quatre cursos del Grau d'Infermeria de la UdG (si són fumadors, exfumadors o mai han fumat), a més d'altres variables d'interès (coneixements sobre el tabaquisme, actitud/aptitud en relació al tabaquisme com a problema sanitari, formació rebuda durant el grau d'infermeria, consum de cànnabis, coneixements sobre les lleis d'espais sense fum, etc.)

Població i mostra d'estudi

La població d'estudi està formada pels estudiants dels quatre cursos del grau d'infermeria de la UdG matriculats al període 2015-2016, que van assistir a una classe troncal durant el mes de Novembre de l'any 2015.

Els estudiants seleccionats per participar a l'estudi havien de complir els següents criteris d'inclusió:

- Adults d'edat ≥ 18 anys.
- Matriculats en assignatures troncales del grau d'infermeria durant el període de Setembre 2015 al Juny 2016.
- Consentiment informat degudament complementat.

El criteri d'exclusió que s'ha aplicat és el següent:

- Ser estudiant de màster o doctorat.

La població diana de l'estudi són tots els estudiants matriculats a assignatures troncales del grau d'infermeria amb un total de 450 Estudiants.

Variables

Variables dependents

Les principals variables objecte d'estudi són les que fan referència al consum de tabac, als coneixements sobre el tabaquisme, a l'actitud que tenen envers el tabaquisme com a problema sanitari, a la formació rebuda durant el grau d'infermeria sobre l'atenció al pacient fumador i als coneixements de com oferir ajuda per deixar de fumar.

La **variable dependent principal** és la condició de fumador.

Al qüestionari es classifiquen els estudiants pel seu estatus en relació al consum de tabac. En funció d'aquesta pregunta es classifiquen els entrevistats en tres categories i es determinen les preguntes a realitzar.

- **Fumador:**

- a) **actual** (persona que fuma a diari almenys una cigarreta)
- b) **ocasional** (menys d'una cigarreta al dia) en el moment de l'enquesta durant 6 o més mesos. En aquest grup se'ls ha preguntat el següent:
 - Edat d'inici del consum
 - Número de cigarretes/dia
 - Motiu de la iniciació
 - Intenció de deixar de fumar
 - Barreres a l'abandonament del consum de tabac (pressió de grup, estrès, manteniment del pes, etc.).

En el cas dels fumadors també s' ha estudiat el següent:

- La dependència a la nicotina mitjançant el test de Fagerström (TDNF), classificat com a baix a (TDNF:0 a 3), moderada (TDNF: 4 a 6) i alta (TDNF: 7 a 10).
- La disponibilitat per deixar de fumar d'acord amb el model de Prochaska i Di Clemente, establint les fases de contemplació al

canvi com a pre-contemplativa, contemplativa, acció, manteniment i recaiguda (36).

- **Exfumador**, persona que no fuma a l'actualitat però que ha fumats diàriament o ocasionalment durant un període de 6 mesos o més en el passat. En aquest grup se'ls ha preguntat el següent:
 - a) Diari (persona que fumava a diari almenys una cigarreta).
 - b) Ocasional (persona que fumava de manera ocasional, menys d'una cigarreta al dia).
 - Edat d'inici del consum i edat de l'abandonament
 - Número de cigarretes/dia
 - Intenció de deixar de fumar
 - Ús de teràpies per deixar de fumar (xiclets, comprimits, esprai bucal o pegat de nicotina, medicaments receptats, suport professional, acupuntura, homeopatia, hipnosis, etc.)
 - Anys d'ex- fumador
 - Motiu de l'abandonament de l'hàbit
- **No fumador**, persona que no ha fumats mai o que no ha arribat a fumar >100 cig/dia.

S'estudien les següents variables a tots els participants

Coneixements sobre el tabaquisme: bateria d'afirmacions (veritables/falses) a contestar, que són: consideren que el tabac és una addicció, el consum de tabac és un factor de risc de les malalties cardiovasculars, a més de preguntes sobre efectes del tabaquisme passiu i la legislació (veure instrument: annex 2).

També s'ha preguntat si fumen/consumeixen cànnabis i el seu coneixement sobre la cigarreta electrònica i el seu ús.

Actituds envers el tabaquisme com a problema sanitari. S'ha avaluat el grau de prioritat que donen al tabaquisme com a problema de salut, l'actitud envers les restriccions al consum a la Universitat i en els centres hospitalaris i la percepció del paper modèlic del col·lectiu infermer i els estudiants

d'infermeria . Aquestes variables es mesuren amb una escala de Likert de 5 respostes possibles (de totalment d'acord a totalment en desacord).

Formació rebuda durant el grau d'infermeria. Es pregunta als estudiants si han rebut formació sobre l'atenció al pacient fumador i si coneixen com oferir ajuda per deixar de fumar. Als estudiants se'ls pregunta el grau de coneixements i confiança en oferir la intervenció mínima de les 5 As (37):

- **Ask (Preguntar):** identificar de manera sistemàtica a tots els fumadors en cada visita a través de preguntar si són consumidors de tabac, i registrar-ho.
- **Advise (Assessorar):** intentar persuadir el pacient consumidor de tabac per què deixi de fumar.
- **Assess (Avaluar):** determinar la disposició que té el pacient fumador per fer un intent d'abandonament del consum.
- **Assist (Ajudar):** Ajudar el pacient amb un pla per deixar de fumar.
- **Arrange (Organitzar):** Programar visites de seguiment o derivar a un suport més especialitzat.

Variables independents

- Sexe: Home o Dona
- Edat: es va preguntar la data de naixement i s'ha recalculat l'edat.
- Curs del grau d'infermeria (1r, 2n, 3r,4rt)
- Lloc d'origen (Catalunya, Espanya, fora d'Espanya)

Instruments

S'ha dissenyat un qüestionari basat en l'utilitzat en un estudi previ a estudiants de medicina a Saragossa (38). No obstant, s'han inclòs preguntes noves com el coneixement de la normativa actual i els compliments dels espais interiors i exteriors a la Universitat i als hospitals on han fet pràctiques.

El número de preguntes final és de 34 preguntes. Els qüestionaris, fulls d'informació i consentiments s'han elaborat en català i castellà en cas que l'estudiant tingui problemes per comprendre el català.

El qüestionari ha estat creat per un grup d'investigadors de l'Institut Català d'Oncologia (ICO).

A part del qüestionari, els estudiants també han hagut de complimentar el consentiment informat abans de realitzar-lo (veure annex 3). En el consentiment informat se'ls ha demanat el nom i el DNI, a més del seu correu electrònic, la data de realització de l'enquesta i la seva signatura. Han estat informats que el qüestionari no és anònim, sinó que és confidencial, a través d'un codi d'enquesta per identificar els participants en cas que el qüestionari es desgrapés.

Prova pilot

Abans de passar els qüestionaris als estudiants de la Universitat de Girona, es va fer una prova pilot amb els alumnes de la Universitat Internacional de Catalunya (UIC) durant la primera setmana del curs acadèmic 2015/2016. L'objectiu de la prova pilot era comprovar la comprensió de les preguntes i l'adequació del circuit del treball de camp, i realitzar els canvis oportuns en el qüestionari i a la recollida de dades.

Treball de camp

A través de l'acord entre les tutores coordinadores del treball de final de grau i la UdG, el mes de Novembre del 2015 va ser el mes escollit per anar a realitzar les enquestes a tots els alumnes del grau d'infermeria.

Anàlisi de dades

Les dades obtingudes a les entrevistes han estat processades i analitzades mitjançant el programa IBM SPSS Statistics 21.

Les variables quantitatives han estat mesurades amb la tendència central, i les variables qualitatives a través de la freqüències en %.

Les deu taules descriptives que he utilitzat pels resultats són les següents:

- Taula 1: Descripció de les característiques sociodemogràfiques
- Taula 2: Estatus de consum
- Taula 3: Experimentadors de cànnabis
- Taula 4: Característiques dels fumadors
- Taula 5: Característiques dels fumadors diaris
- Taula 6: Acord amb el rol professional
- Taula 7: Acord amb la regulació d'espais sense fum
- Taula 8: Formació i habilitats
- Taula 9: Coneixements
- Taula 10: Coneixement de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts.

Consideracions ètiques

Aquest treball de final de grau forma part d'un estudi d'investigació més gran a través de l'ICO i el col·lectiu infermer de Catalunya, que ha sol·licitat passar el comitè de ètica de l'ICO – IDIBELL, amb resolució favorable (veure annex 4). A més, s'ha demanat permís a la UIC per realitzar el treball final de grau de resultats.

La UdG també ha donat el seu consentiment per participar en l'estudi, i els alumnes participants d'aquesta universitat han donat la seva aprovació a través del consentiment informat després de l'explicació de l'estudi (veure annex 5) i el full d'informació que se'ls ha facilitat si així ho han desitjat (veure annex 6).

5. RESULTATS

A continuació es descriuen els resultats segons les diferents variables explorades:

1. Característiques sociodemogràfiques de la mostra

Entre els 438 estudiants matriculats del grau, han participat un total de 325 estudiants a l'estudi (74,2% de participació). El 87,4% eren dones i el 12,6% eren homes. El 50,8% tenia entre 20-24 anys.

El curs amb més participants va ser el 2n curs del grau amb 107 participants (85% dones i 15% homes). L'origen dels participants era majoritàriament de Catalunya, amb un 76,6% del total de participants (veure taula 1. Pàg. 63).

2. Estatus del consum de tabac

Al ser preguntats per la seva relació amb el tabac, 76 estudiants dels 325 enquestats es van declarar fumadors, cosa que representa un 23,4% de fumadors en el total de la mostra.

D'aquests 76 fumadors, 46 eren fumadors diaris (60,5%) i 30 eren fumadors ocasionals (39,5%); el percentatge d'exfumadors va representar el 17% de la mostra total (40% exfumadors diaris; 60% exfumadors ocasionals), mentre que el restant 59,7% va afirmar no haver fumat mai.

Entre les dones, el 23,3% eren fumadores (14,1% fumadores diàries; 9,2% fumadores ocasionals); el percentatge d'exfumadores va ser representat amb el 16,6%. Tot i aquestes xifres, el 60,2% de les estudiants va afirmar que no havia fumat mai.

Entre els homes (41 participants), el 24,4% de participants eren consumidors diaris o ocasionals de tabac, i el 19,5% eren exfumadors. El 56,1% dels participants masculins va afirmar no haver fumat mai (veure taula 2. Pàg. 64).

3. Experimentadors de cànnabis

Davant l'experiència amb el consum de cànnabis, el 67,1% dels participants es va declarar no fumadors davant del 1,9% de fumadors diaris d'aquesta substància. El consum ocasional de cànnabis per part dels estudiants és d'un 9,9%.

El nombre de dones exfumadores d'aquesta substància és de 59 (20,9%) en comparació amb les 26 dones (9,2%) que es declaren fumadores ocasionals de cànnabis. Pel que fa als homes (40 participants), el 22,5% eren exfumadors, i el 15%, fumadors ocasionals (veure taula 3. Pàg. 65).

4. Característiques dels fumadors

Al preguntar les característiques dels fumadors (74 participants), el 62,2% eren fumadors diaris i el 37,8% eren fumadors ocasionals.

Al preguntar quant consideraven que fumaven, el 89,3% dels fumadors ocasionals va considerar que fumava poc davant del 26,1% dels fumadors diaris.

El 58,7% dels fumadors diaris va considerar que fumava normal, en canvi només el 10,7% dels fumadors ocasionals va donar aquesta resposta.

L'edat d'inici del consum de tabac entre els fumadors diaris va ser entre els 13 i els 15 anys (37%). El 41,3%, però, va començar el consum entre els 16 i els 17 anys. El 46,7% de fumadors ocasionals, en canvi, va començar a fumar entre els 13 i els 15 anys, mentre que el 33,3% ho va fer entre els 16 i els 17 anys.

Al preguntar als enquestats si van començar a fumar durant el grau d'infermeria el 12% dels fumadors totals (diaris i ocasionals) va respondre que sí, davant del 88%, que va dir que no.

El tipus de tabac més consumit tant pels estudiants que fumen de manera diària com ocasional és el tabac de liar (57,9%), seguit de les cigarretes convencionals (50%). Tot i això, es va veure una gran diferència entre els

fumadors diaris (32 enquestats) i ocasionals (12 enquestats). Un altre tipus de tabac consumit és la Shisha amb un 6,6% de consum entre els estudiants fumadors (diaris 6,5%; ocasionals 6,7%) (veure taula 4. Pàg. 65).

5. Característiques dels fumadors diaris

Al preguntar quant de temps tardaven els fumadors diaris a fumar la primera cigarreta del dia, el 53,3% ve respondre que triga més de 60 minuts en consumir-la després de llevar-se. El 24,4% va dir que triga entre 6 i 30 minuts, i en canvi només el 17,8% triga entre 31 i 60 minuts.

El nombre de cigarretes al dia que consumeixen els fumadors diaris va ser de ≤ 10 en el 75,6% dels enquestats. Només el 8,9% va afirmar que consumia entre 21 i 30 cigarretes al dia.

Al preguntar si pensaven reduir el seu consum, el 66,7% va respondre que sí. Tot i aquesta resposta, quan se'ls i va preguntar si havien pensat deixar de fumar, el 58,7% va respondre que tenia pensat deixar-ho algun dia (> 12 mesos). Només el 6,5% dels fumadors diaris tenia pensat deixar de fumar de manera imminent.

El 40% dels fumadors diaris havia fet algun intent per deixar de fumar durant l'últim any, davant del 60% que no n'havia fet cap (veure taula 5. Pàg. 66).

6. Acord amb el rol professional

El 53,9% dels fumadors va afirmar que els professionals de la salut haurien de donar exemple i no fumar; el 76,2% dels estudiants mai fumadors van afirmar el mateix.

El 96,6% de tots els enquestats va estar d'acord en què els professionals de la salut haurien de rebre més formació en deshabitució del tabac per tal d'orientar més els pacients. En aquest punt, tant fumadors, exfumadors com mai fumadors van estar d'acord amb més d'un 90% en tots els casos.

Podem observar que el 88,7% dels exfumadors creia que els professionals haurien de registrar el consum de tabac dels seus pacients, davant del 76,3% dels fumadors.

Al preguntar si els professionals de la salut haurien d'aconsellar els pacients fumadors per deixar de fumar, també vam poder observar que eren els exfumadors (88,9%) el grup que tenia més acord davant aquesta pregunta. En canvi, dels fumadors només el 76,3% creia que s'haurien d'aconsellar els pacients per què deixin de fumar.

Els 62,7% dels estudiants d'infermeria mai fumadors creia que els estudiants d'aquest grau no haurien de fumar, només el 32,9% dels fumadors creia el mateix.

El 76,3% dels estudiants fumadors va afirmar estar d'acord que s'haurien de finançar tractaments de deshabitació, en canvi només el 62,2% dels mai fumadors pensava el mateix.

El 66,7% dels exfumadors va afirmar que els fumadors solen deixar de fumar quan són aconsellats, en canvi, dels fumadors actuals només el 52% va estar d'acord amb aquesta afirmació.

Només el 23,7% del total de la mostra pensa que els professionals de la salut fumadors aconsellen menys deixar de fumar als seus pacients (veure taula 6. Pàg. 67).

7. Acord amb la regulació d'espais sense fum

El 99,7% dels estudiants enquestats (98,7% fumadors; 100% exfumadors; 100% mai fumadors) mostra conèixer la regulació dels espais sense fum al afirmar que està prohibit fumar a l'interior dels recintes hospitalaris (veure taula 7. Pàg. 68).

8. Formació i habilitats

El 86,5% dels alumnes del grau d'infermeria afirmava haver rebut formació sobre els riscos que comporta fumar. Els alumnes de tercer i quart curs afirmaven al 100% saber els riscos, en canvi només ho afirmava un 48,7% dels estudiants de primer curs.

El 93,1% del total dels alumnes sabien la diferència entre un fumador passiu i un fumador actiu. Més del 93% dels alumnes de segon, tercer i quart curs afirmaven saber la diferència; en canvi, només el 78,2% d'alumnes de primer curs la sabia.

Quan se'ls va preguntar sobre els motius pels quals la gent fuma, el 56,8% de la mostra sabia la resposta. El curs amb més coneixedors de la resposta era tercer, amb un 79,4%, i el curs que menys, primer, amb un 24,4%.

58,5% és el tant per cent de alumnes de tots els cursos que creia que és important registrar l'ús del tabac a la història clínica dels pacients. El 95,7% dels alumnes de segon creia que és important fer aquest registre, en canvi només el 78,5% dels alumnes de quart afirmava la seva importància.

Al preguntar si tenien coneixements sobre tècniques de deshabitució del tabaquisme, només el 48,3% dels estudiants del grau, independentment del curs, va afirmar tenir-ne coneixements. El curs que en tenia més coneixements era segon (86,8%) davant de quart, amb un 52,3%.

Només el 69,7% de tots els alumnes entrevistats, independentment del curs, afirmava tenir coneixements sobre la importància d'entregar material educatiu per recolzar el procés de cessació voluntària.

El 65,8% dels estudiants afirmava tenir coneixements sobre les teràpies substitutives de nicotina. El 54,4% dels alumnes de primer eren coneixedors d'aquestes teràpies, 79,7% eren els alumnes de segon que afirmaven tenir-ne, seguits pels alumnes de quart, amb un 65,6%.

Només el 26,8% dels futurs infermers eren coneixedors de tractaments farmacològics per deixar de fumar.

Al preguntar si creien que tenien habilitats suficients per ajudar a un fumador a deixar el consum, només el 26,9% dels estudiants afirmaven tenir-ne (primer 1,3%; segon 21,2; tercer 50,7%; quart 41,5%) (veure taula 8. Pàg. 69).

9. Coneixements

El 96,1% dels estudiants d'infermeria de la UdG afirmava saber que el consum de tabac és una addicció.

El 42% dels estudiants tenia coneixements que el consum de tabac a Espanya està disminuint. Com a conseqüència, només el 22,9% tenia coneixements de que la mortalitat associada al tabaquisme a Espanya està disminuint.

57% dels futurs infermers eren coneixedors que les malalties CV són la primera causa de malalties relacionades amb el tabaquisme. 67,7% dels alumnes del quart curs n'eren coneixedors. En canvi, només el 38,9% dels alumnes de primer en tenien coneixements.

Tots els alumnes d'infermeria (98,4%) sabien que respirar fum del tabac és un risc per a la salut.

Al preguntar si tenien coneixements sobre la prohibició de fumar de les dones embarassades, sota qualsevol circumstància, només el 66,9% en tenia coneixements. Tercer va ser el curs amb menys coneixements sobre aquesta prohibició amb un 61,5% i quart, el curs amb més coneixements amb un 69,2%.

De tots els estudiants, 16,5% sabia què és el test de Fagerströrn, i com aquest no avalua la motivació per deixar de fumar, sinó la dependència. El 30,5% de primer, el 17% de segon, el 3,1% de tercer i el 16,4% de quart afirmava saber-ho.

El 51,6% dels estudiants afirmava saber que la hipnosis no és eficaç per deixar de fumar.

El 90,5% era coneixedor que el tabaquisme durant l'embaràs incrementa el risc de mort súbita del lactant.

El 74,7% dels estudiants afirmava saber que el tabaquisme passiu provoca càncer de pulmó a les persones no fumadores.

El 77,7% sabia que les guies no recomanen tractament farmacològic als fumadors de < 5 cigarretes (veure taula 9. Pàg. 70).

10. Coneixement de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts

Del total d'estudiants, 44,7% saben que està prohibit fumar a l'exterior del centre hospitalari. Entre els que coneixien més la normativa destaquen els ex fumadors (52,8%) i els estudiants entre 20-24 anys (51%) (veure taula 10. Pàg. 71).

6. DISCUSSIÓ

D'aquesta recerca es destaca que la prevalença del consum de tabac en els estudiants d'infermeria és del 23,4%, essent menor que la de la població general Catalana (25,9% al 2014) (5). Si comparem la prevalença del nostre estudi (27%) i la prevalença d'acord amb l'enquesta de salut realitzada per l'Institut d'estadística de Catalunya a l'any 2014 (26,2%) (5) en el grup d'edat d'entre 17 i 24 anys, corresponent a la majoria dels estudiants, observem que hi ha una diferència de 0,8 punts percentuals.

Es destaca també que els estudiants d'infermeria tenen un consum diari (14,16%) inferior que la població general i que la població de la mateixa franja d'edat. A més, també el consum ocasional (9,23%) és inferior. Tot i que no hem explorat per què fumen menys diàriament que la població general, al tractar-se de persones joves és probable que no hagin consolidat el consum. Podem destacar que la prevalença del consum de cànnabis dels estudiants de Girona (11,8%) és superior que el consum de la població general (2,5%) (23), i hi podem observar una diferència de 9,3 punts percentuals.

A més, es demostra com els coneixements del tabaquisme i el coneixement d'intervencions per deixar de fumar són baixos entre els estudiants del grau d'infermeria de la UdG. Com a conseqüència, la gran majoria dels estudiants (78,5%) creuen que no tenen habilitats suficients, com a futurs professionals d'infermeria, per ajudar una persona fumadora a deixar el consum.

Els estudiants demostren poc coneixement de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts, ja que només el 44,6% afirma saber que està prohibit fumar tant a l'interior com a l'exterior del centre hospitalari.

Si comparem els nostres resultats amb estudis d'infermeria realitzats amb anterioritat, observem que els estudiants d'infermeria de Girona tenen una prevalença del consum de tabac (23,4%) inferior en comparació amb els treballadors hospitalaris de Catalunya (28,1%) (11). Si el comparem amb el consum de tabac del col·lectiu infermer (25,4%), és 2 punts percentuals inferior

(11). En canvi, els resultats del nostre estudi es diferencien amb un altre estudi realitzat a professionals de la salut d'atenció primària a nivell del territori espanyol, on podem veure que la prevalença del consum de tabac en els estudiants d'infermeria és superior a la dels professionals d'infermeria d'atenció primària (11,2%) (12). Podem pensar que aquesta gran diferència és causada pels coneixements que tenen els professionals d'infermeria de l'àmbit de comunitària sobre estratègies terapèutiques per ajudar a deixar de fumar i sobre els coneixements que tenen sobre el tabaquisme. De fet, des de l'atenció primària hi ha diverses societats científiques i professionals que han fomentat les intervencions per deixar de fumar en els últims 20 anys (39,40).

Si comparem el consum dels estudiants de la UdG amb els estudis que s'han realitzat a l'estranger a professionals d'infermeria, podem observar que els estudiants de la UdG tenen un consum de tabac més elevat que els professionals d'infermeria enquestats en els següents països [Estats Units: (2006/2007) = 11,73%] (13) -, [Austràlia: (1991) = 22%] (16) -, [Irlanda: (2009) = 21%] (17). Això pot deure's al fet que són països amb més desenvolupament econòmic i per tant segurament hi ha més cultura anti-tabac. En canvi, però, el consum de tabac dels estudiants de la UdG és inferior que en altres països [Regne Unit: (2001) = 25,8%] (14) -, [República Txeca: (2015) = 30%] (15). Si mirem la prevalença de consum de tabac dels estudiants de la UdG (23,4%) en comparació amb els estudiants d'infermeria d'Austràlia (21%), en un estudi realitzat l'any 2012 (18) podem veure que el consum de tabac és més elevat a la UdG. Si el comparem, però, amb els estudiants d'infermeria d'Alemanya [(2010) = 41,9%] (19) - observem que la prevalença de consum dels estudiants de Girona es molt més baixa.

Tot i que en alguns casos el consum de tabac dels estudiants de Girona és més elevat que el col·lectiu infermer i que els estudiants d'infermeria d'altres països, si fem una comparació dels resultats del nostre estudi amb estudis realitzats a estudiants de ciències de la salut a nivell espanyol, podem veure que els estudiants de la UdG tenen una prevalença de consum de tabac inferior

als estudiants d'infermeria d'un estudi realitzat a Lleó durant un període de 10 anys (2003-2013). L'any 2013 els estudiants d'infermeria de Lleó tenien una prevalença de consum del 27%, 3,6 punts percentuals més que els estudiants de la UdG (20).

També s'han pogut observar uns resultats particularment preocupants en l'alt consum de cànnabis (1,9% consum diari i 9,9% consum ocasional) entre els estudiants d'infermeria de la UdG. Tot i que desconeixem el perquè d'aquest alt consum, podem pensar que al tractar-se de població jove, segueixen les mateixes conductes que la població de la mateixa edat i per tant, el fet d'estudiar una carrera de ciències de la salut no és un factor de pes per no consumir cànnabis. Un altre fet important a destacar és el consum de Shisha (Pipes d'aigua): el 6,6% dels fumadors (6,5% diaris i 6,7% ocasionals) consumeixen aquest tipus de tabac. Aquest alt consum de Shisha pot deure's, tal com diu un estudi realitzat als Estats Units a estudiants universitaris (2016), a la falsa creença que el consum de Shisha és menys perjudicial que el tabac convencional (41). Tot i que no tenim cap certesa sobre l'augment del consum de pipes d'aigua, és necessari posar més atenció en aquesta nova alternativa de consum de tabac per tal que els professionals d'infermeria tinguin eines per educar la població i puguin disposar d'estratègies per ajudar a abandonar aquest hàbit (42).

Quan analitzem els resultats sobre els coneixements que tenen els estudiants d'infermeria, podem observar que el 96,1% dels estudiants afirma saber que el consum de tabac és una addicció, en canvi només el 58,2% dels professionals de la salut d'atenció primària veuen el tabac com un trastorn crònic. El 58,5% dels estudiants creu que és necessari registrar l'ús del tabac a la història clínica del pacient, en canvi a l'estudi realitzat a professionals d'atenció primària només el 56% dels professionals preguntaven i registraven el consum de tabac dels pacients (12). És probable que tot i la necessitat de comptar amb formació, la translació d'aquests coneixements a la pràctica depenguin d'altres factors com el temps dedicat amb cada pacient, els recursos del centre, les demandes

del sistema i dels pacients al professional, i d'algunes variables individuals com ser fumador o no, etc.

Quan comparem els nostres resultats sobre coneixements amb un estudi similar realitzat a la Universitat de Lleó, podem observar que els estudiants d'infermera de la UdG tenen més coneixements (57%) que el tabac és un causant de malalties associades al seu consum, en canvi només el 31,2% dels estudiants del grau d'infermeria de Lleó tenien aquests coneixements. Quan es pregunta si es creu que els professionals de la salut haurien de rebre més formació en deshabituació del tabac per tal d'orientar més els pacients, el 96,6% dels estudiants de la UdG van estar-hi d'acord, en canvi, dels estudiants de l'estudi realitzat el 2013, només el 89,4% hi va estar d'acord (20).

També observem que els estudiants de la UdG tenen més formació i recursos per ajudar els pacients fumadors que els estudiants de Lleó. Així, els de la UdG diuen que sabrien atendre un fumador en el 48,3% dels casos, enfront dels de Lleó (39,2%) (20). Per exemple, al preguntar si creien que tenien habilitats suficients per ajudar un fumador a deixar el consum, només el 26,9% dels estudiants de la UdG afirmaven tenir-ne, en canvi el 47,7% dels estudiants d'infermeria de Lleó creien tenir les habilitats suficients. És possible que els estudiants gironins tinguin poques habilitats i una manca de seguretat en la pràctica infermera per ajudar als pacients a deixar de fumar, tot i que sembla que alguns estudiants tinguin els coneixements teòrics, impartits segons el pla d'estudi del grau d'infermeria de la Universitat de Girona a l'assignatura d'infermeria comunitària (43). Per tant, caldria que la formació sigues teòrico-pràctica per adquirir habilitats pràctiques i augmentar la confiança en el desenvolupament d'aquesta competència.

A més, aquest estudi aporta dades sobre els coneixements en prevenció i control de tabac que tenen els estudiants d'infermeria de la UdG. Es desprèn que la majoria dels estudiants de la UdG estan d'acord que els professionals de la salut haurien de rebre formació en deshabituació per tal de poder aconsellar millor els seus pacients, en canvi només el 56,7% de tots els estudiants creuen

que els pacients fumadors deixen de fumar amb més èxit quan són aconsellats. El fet que gairebé el 50% dels estudiants enquestats cregui que tot i disposar dels consells de professionals de la salut els fumadors no abandonen el consum, ens fa qüestionar la formació i les capacitats que han adquirit els professionals durant els seus estudis universitaris en relació al tabaquisme.

Conèixer com ajudar a deixar de fumar és una tasca autònoma del col·lectiu infermer que cal que es porti a terme en tots els àmbits d'actuació sanitària (atenció primària, atenció hospitalària, etc.). Per aquest motiu, el Pla de Salut de Catalunya de l'any 2010 va prioritzar disminuir la prevalença del consum de tabac a través de l'atenció de fumadors i implementant estratègies per afavorir l'abandonament entre la població catalana (44). Tot i les estratègies i objectius plantejats a nivell de Catalunya ara fa 6 anys, sobten els resultats obtinguts al preguntar la importància que tenia l'entrega de material educatiu per recolzar el procés de deshabitació a pacients fumadors a els estudiants d'infermeria de la UdG, ja que només el 69,7% creia que és important i en té coneixement.

Els estudiants d'infermeria mostren que tenen coneixements sobre la regulació d'espais sense fum. Tot i que són coneixedors de la prohibició de fumar a l'interior dels recintes hospitalaris, només el 59,9% afirma saber que també està prohibit fer-ho a l'exterior del recinte hospitalari. Al preguntar, però, sobre la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts, només el 44,6% és coneixedor de la prohibició de fumar tant a l'interior com a l'exterior del recinte hospitalari. Els estudiants donen poc suport a prohibir fumar a l'exterior de qualsevol tipus de campus universitari. Tot i que, si es compara per consum de tabac, es destaca que el suport dels exfumadors i mai fumadors és superior als dels fumadors. Per tant, si es vol estendre la política d'espais sense fum als campus universitaris, caldria sensibilitzar els estudiants i fomentar programes d'ajuda entre els fumadors.

Limitacions i avantatges

Al fer l'estudi només d'una universitat, les dades obtingudes representen un grup molt petit de la població, en aquest cas els estudiants del Grau d'Infermeria de la Universitat de Girona. Al ser un estudi observacional-descriptiu i transversal, els resultats obtinguts només són d'un moment temporal i per tant no podem observar relacions causals entre les variables estudiades. Una altre limitació és el fet d'obtenir dades auto reportades a través de qüestionaris auto complementats. Els resultats, per tant, estan subjectes a un cert grau d'error. Com que la participació a l'estudi ha estat totalment voluntària, només hem agafat com a mostra el número d'estudiants que van estar presents el dia que es van passar els qüestionaris.

Els avantatges d'aquest tipus d'estudi, però, tenen més pes que les limitacions. El fet que més del 70% dels estudiants hagin participat a l'estudi fa que la mostra a estudiar sigui totalment vàlida i per tant els resultats també ho siguin. Un altre avantatge ha estat tenir un qüestionari basat en altres estudis (38), de manera que s'han pogut obtenir resultats més ràpidament.

Implicacions per la pràctica

Estudiar la situació del consum de tabac i els coneixements que tenen els futurs infermers ens permet veure quina serà la trajectòria de les actuacions per fer front el tabaquisme dels professionals un cop acabin la carrera. Per aquest motiu, és important monitoritzar aquests indicadors per posteriorment realitzar canvis en els plans d'estudi. D'acord amb els nostres resultats, caldria fer una revisió del pla d'estudis d'infermeria, concretament en els coneixements sobre el tabac, que inclogués continguts teòrico-pràctics. Potser hi hauria uns resultats més satisfactoris sobre coneixement d'estratègies i capacitat de posar-les en pràctica davant d'un pacient, si es realitzessin casos de simulació per tal que l'estudiant es trobés, durant la seva formació, amb situacions amb què haurà de fer front durant la seva carrera professional.

No es disposa d'un programa d'ajuda per deixar de fumar a la universitat, fet que potser influeix en l'elevada prevalença de consum de tabac en els futurs infermers. Per aquest motiu es podrien destinar esforços a la creació i promoció d'un programa de deshabitació per part de la universitat. A més aquest programa podria servir als estudiants (exfumadors i mai fumadors) a adquirir habilitats pràctiques per ajudar fumadors a deixar el seu consum. El fet de que els estudiants fumadors revessin consells dels seus propis companys podria observar-se un augment en l'abandonament del consum de tabac.

7. CONCLUSIONS

- La prevalença de consum de tabac en els estudiants del grau d'infermera de la Universitat de Girona és el 23,4%.
- El 88% dels estudiants ja fumaven abans de començar els estudis universitaris d'infermeria.
- El consum de cànnabis diari és del 1,9% , el consum ocasional és del 9,9% entre els estudiants.
- Hi ha un gran nombre d'estudiants (6,6%) que són consumidors de Shisha.
- El 58,7% dels estudiants fumadors pensen deixar de fumar algun dia (>12 mesos).
- El 96,6% dels estudiants d'infermeria creuen que els professionals de la salut haurien de rebre formació en deshabitució.
- Només el 26,9% té habilitats suficients per ajudar un fumador a abandonar l'hàbit.
- El 44,7% dels estudiants coneix la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts.
- El 99,7% dels estudiants està acord amb la regulació d'espais sense fum a l'interior dels recintes hospitalaris i 59,9% està acord amb la normativa d'espais sense fum a l'exterior del recinte hospitalari.
- El 27,2 % està acord amb la regulació d'espais sense fum a l'exterior de qualsevol campus universitari.

REFLEXIÓ PERSONAL

Aquest treball ha estat la culminació de l'etapa com a estudiant d'Infermeria i també la clau per obrir la porta a aquesta etapa nova com a professional d'infermeria.

Gràcies a la realització d'aquest treball m'he pogut endinsar al complex món de la investigació i adquirir habilitats (utilització de qüestionaris i bases de dades, analitzar i interpretar les dades, etc.), a més d'aprendre de totes les persones que m'han acompanyat durant tota la seva creació.

A més, el fet de treballar una temàtica tan important com és el tabaquisme m'ha permès adquirir una visió més global i veure tota la feina que s'intenta fer dia a dia per acabar amb aquesta epidèmia tan silenciosa i acceptada per tota la societat. És per això que penso que el paper d'infermeria és tan essencial i clau per conscienciar i educar la població sobre els grans problemes de salut.

Treballant en un mateix tema durant tot el curs acadèmic m'ha fet créixer com a professional d'infermeria i m'ha fet adonar que el col·lectiu infermer pot tenir un protagonisme molt important en el camp de la investigació. És per aquest motiu que espero i confio poder utilitzar tots els coneixements adquirits fins ara al llarg de tota la meua carrera professional i poder posar el meu granet de sorra per tal d'avançar en la recerca infermera.

MÈTODE DE BUSCA BIBLIOGRÀFICA

La bibliografia utilitzada per realitzar aquest estudi s'ha obtingut a través dels meta buscadors PubMed i EBSCO (a través de la biblioteca digital de la Universitat Internacional de Catalunya).

Durant la recerca bibliogràfica és van utilitzar els booleans AND i OR, tal com es pot veure a continuació:

- Tabac AND infermeria; tobacco AND nursing.
- Tabac AND professionals de la salut; tobacco AND Health professionals.
- Consum de tabac AND estudiants infermeria; smoking AND nursing students.
- Coneixements tabaquisme OR intervencions AND estudiants infermeria; knowledge about tobacco OR interventions AND nursing students.
- Cànnabis AND estudiants infermeria; cannabis AND nursing students.
- Shisha AND estudiants infermera; water pipe AND nursing students.

A més a més, per tal de seleccionar la bibliografia adequada es va cercar informació de fonts concretes que no són articles científics com informes, lleis, pàgines webs, etc. Les temàtiques que s'han cercat i les fonts són:

- Situació del consum de tabac a nivell mundial, a nivell Espanyol i a nivell Català. *Web WHO (World Health Organization), web INE (Institut Nacional d'Estadística) i web de IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya).*
- Recomanacions i protocols d'actuació en el control del tabaquisme per part d'organitzacions sanitàries. *Informes sobre tabaquisme de la WHO.*
- Seguiment del consum de tabac en els professionals de la Salut i en altres institucions (universitat).
- Situació de la normativa antitabac a Espanya i a nivell mundial. *BOE (Bolletí Oficial de l'Estat), web WHO.*

- Situació del consum de cànnabis de la població general, dels professionals de la salut i els estudiants tant a nivell mundial com a nivell nacional. *Web WHO*
- Pla d'estudi en el Grau d'Infermera. *Web Universitat de Girona.*

Tota la cerca s'ha realitzat durant el període de Setembre del 2015 a Maig del 2016.

BIBLIOGRAFIA

(1) World Health Organization. WHO Report on the global tobacco epidemic 2013. Enforcing bans on tobacco advertising, promotion and sponsorship. Geneva (CH): World Health Organization; 2013 2014.

(2) Organización Mundial de la Salud. Las 10 causas principales de defunción en el mundo. 2013; Available at: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/es/index2.html>. Accessed 11/16, 2015.

(3) Organització Mundial de la Salut. Tabaco. Nota descriptiva nº 339. 2015; Available at: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs339/es/>. Accessed Novembre/22, 2015.

(4) OMS: Organització Mundial de la Salut. Diez datos sobre el género y el tabaco. Available at: http://www.who.int/features/factfiles/gender_tobacco/facts/es/, 2015.

(5) Institut d'Estadística de Catalunya. Departament de Salut. Programa per a la prevenció i el control del tabaquisme. Enquesta de consum de tabac, alcohol i drogues, 1998. Enquesta de salut de Catalunya 2002, 2006, 2011, 2012 i 2013. Available at: <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=820>.

(6) World Health Organization. WHO report on the global tobacco epidemic, 2008: the MPOWER package. 2008.

(7) World Health Organization. WHO report on the global tobacco epidemic, 2011: warning about the dangers of tobacco. : Geneva: World Health Organization; 2011.

(8) Boletín Oficial del Estado (BOE). LEY 28/2005, de 26 de diciembre, de medidas sanitarias frente al tabaquismo y reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la publicidad de los productos del tabaco. 2005;309.

(9) Boletín Oficial del Estado (BOE). Ley 42/2010, de 30 de diciembre, por la que se modifica la Ley 28/2005, de 26 de diciembre, de medidas sanitarias frente al tabaquismo y reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la publicidad de los productos del tabaco. 2010;318.

(10) Robledo T, Rubio M, Bris M, Espiga I, Saiz I, Gil E. Prevalencia del consumo de tabaco de los profesionales sanitarios del Insalud 1998. Madrid: Ministerio de Sanidad y Consumo 1999.

(11) Martínez C, Martínez-Sánchez JM, Antón L, Riccobene A, Fu M, Quirós N, et al. Prevalencia de consumo de tabaco en trabajadores hospitalarios: metaanálisis en 45 hospitales catalanes. Gaceta Sanitaria 2016;30(1):55-58.

(12) Jimenez-Ruiz CA, Riesco Miranda JA, Ramos Pinedo A, de Higes Martinez E, Marquez FL, Palomo Cobos L, et al. Prevalence of and Attitudes towards Smoking among Spanish Health Professionals. Respiration 2015;90(6):474-480.

(13) Sarna L, Bialous SA, Sinha K, Yang Q, Wewers ME. Are health care providers still smoking? Data from the 2003 and 2006/2007 Tobacco Use Supplement-Current Population Surveys. Nicotine Tob Res 2010 Nov;12(11):1167-1171.

(14) McKenna H, Slater P, McCance T, Bunting B, Spiers A, McElwee G. Qualified nurses' smoking prevalence: their reasons for smoking and desire to quit. J Adv Nurs 2001;35(5):769-775.

(15) Sarna LP, Bialous SA, Kralikova E, Kmetova A, Felbrova V, Kulovana S, et al. Tobacco Cessation Practices and Attitudes Among Nurses in the Czech Republic. Cancer Nurs 2015 Nov-Dec;38(6):E22-9.

(16) Nagle A, Schofield M, Redman S. Australian nurses' smoking behaviour, knowledge and attitude towards providing smoking cessation care to their patients. Health Promot Internation 1999;14(2):133-144.

- (17) O'Donovan G. Smoking prevalence among qualified nurses in the Republic of Ireland and their role in smoking cessation. *Int Nurs Rev* 2009;56(2):230-236.
- (18) Walsh RA, Cholowski K, Tzelepis F, Stojanovski E. Smoking prevalence, attitudes, and confidence about tobacco roles among Australian nursing students. *J Addict Nurs* 2012 Oct;23(3):181-190.
- (19) Vitzthum K, Koch F, Groneberg DA, Kusma B, Mache S, Marx P, et al. Smoking behaviour and attitudes among German nursing students. *Nurse education in practice* 2013;13(5):407-412.
- (20) Ordás B, Fernández D, Ordóñez C, Marqués-Sánchez P, Álvarez MJ, Martínez S, et al. Changes in use, knowledge, beliefs and attitudes relating to tobacco among nursing and physiotherapy students: a 10-year analysis. *J Adv Nurs* 2015;71(10):2326-2337.
- (21) Instituto Nacional de Estadística. Encuesta Nacional de Salud 2011 – 2012. 2013; Available at: <http://www.ine.es/prensa/np770.pdf>.
- (22) Schwindt RG, McNelis AM, Lay K, Bentley M. Students' Perceptions of a Tobacco Education Intervention. *Arch Psychiatr Nurs* 2015.
- (23) World Health Organization. Management of substance abuse. Cannabis . Available at: http://www.who.int/substance_abuse/facts/cannabis/en/, 2015.
- (24) Hernández López T, Roldán Fernández J, Jiménez Frutos A, Mora Rodríguez C, Sánchez-Garnica D, Pérez Álvarez M. The starting age of drugs consumption as an indicator for problematic consumption. *Interv Psicosoc* 2009;18(3):199-212.
- (25) Griffith J. Substance abuse disorders in nurses. 1999;34(4):19-28.
- (26) Trinkoff AM, Storr CL. Substance use among nurses: Differences between specialties. *Journal of Addictions Nursing* 1998;10(2):77-84.

- (27) Franca LR, Dautzenberg B, Falissard B, Reynaud M. Peer substance use overestimation among French university students: a cross-sectional survey. *BMC Public Health* 2010;10(1):1.
- (28) Engs RC. The drug-use patterns of helping-profession students in Brisbane, Australia. *Drug Alcohol Depend* 1980;6(4):231-246.
- (29) Salameh P, Rachidi S, Al-Hajje A, Awada S, Chouaib K, Saleh N, et al. Substance use among Lebanese university students: prevalence and associated factors. *Eastern Mediterranean Health Journal* 2015;21(5):332-342.
- (30) Barrett P, Bradley C. Attitudes and perceived risk of cannabis use in Irish adolescents. *Irish Journal of Medical Science (1971-)* 2015:1-5.
- (31) Kopteff PJ. A survey of the abuse of medicines and illicit drugs by Finnish students. *Int J Addict* 1980;15(2):269-275.
- (32) Melina Castrillo J, de la Cruz Ortiz, Angélica, de la Salas Rodríguez, Karelys, Eguis Valencia R, Galves Rondón D, Caro de Pallares S, et al. Knowledge, attitudes and practices related to use of psychoactive substance among nursing students of an university department of Atlántico (Colombia). *Revista Salud Uninorte* 2012;28(2):322-334.
- (33) Toure NO, Dia Kane Y, Diatta A, Ndiaye EM, Thiam K, Mbaye FB, et al. Smoking among students at the School of Health and Social Development and the Health Service Institute in Senegal. *Rev Mal Respir* 2009 Jan;26(1):21-28.
- (34) Chaname E, Cunningham J, Brands B, Strike C, Wright, Maria da Gloria Miotto. Perceived norms among nursing students about their peers and drug use in Lima, Peru. *Rev Lat Am* 2009;17(SPE):865-870.
- (35) Patino-Maso J, Gras-Perez E, Font-Mayolas S, Baltasar-Bague A. Cocaine abuse and multiple use of psychoactive substances in university students. *Enferm Clin* 2013 Mar-Apr;23(2):62-67.

- (36) Prochaska JO, DiClemente CC, Norcross JC. In search of how people change: applications to addictive behaviors. *Am Psychol* 1992;47(9):1102.
- (37) World Health Organization. Toolkit for delivering the 5A's and 5R's brief tobacco interventions to TB patients in primary care. 2014.
- (38) Guillen D, Nerin I, Mas A, Crucelaegui A. Reliability of a questionnaire on smoking to evaluate prevalence, knowledge and attitudes of medical students. *Arch Bronconeumol* 2003 Apr;39(4):159-166.
- (39) Federación de Asociaciones de Enfermería Comunitaria y Atención Primaria (FAECAP). Dejar de fumar es posible. En tu centro de salud te pueden ayudar. 2013; Available at: <http://www.faecap.com/noticias/show/dejar-de-fumar-es-posible-en-tu-centro-de-salud-te-pueden-ayudar>, 2016.
- (40) Camarelles-Guillem F. Family doctors and semFYC faced with tobacco dependency. *Aten Primaria* 2006 May 15;37(8):427-428.
- (41) Islam F, Salloum RG, Nakkash R, Maziak W, Thrasher JF. Effectiveness of health warnings for waterpipe tobacco smoking among college students. *International journal of public health* 2016:1-7.
- (42) VanDevanter N, Zhou S, Katigbak C, Naegle M, Sherman S, Weitzman M. Knowledge, Beliefs, Behaviors, and Social Norms Related to Use of Alternative Tobacco Products Among Undergraduate and Graduate Nursing Students in an Urban US University Setting. *Journal of Nursing Scholarship* 2016;48(2):147-153.
- (43) Universitat de Girona (UdG). Guia d'estudi. Infermeria comunitària I. 2015; Available at: <http://www.udg.edu/Guiadematricula/Dissenyassignatura/tabid/15700/Default.aspx?codia=3106G01012&codip>, 2016.

(44) Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. Pla de Salut de Catalunya a l'horitzó 2010. Les accions comunitàries per a la salut. El consum de tabac. 2010.

ANNEXOS

ANNEX 1 – Cronograma d'activitats

A continuació es presenta l'organització de les tasques realitzades durant el període de realització del treball final de grau:

SETEMBRE 2015

- Primera reunió amb les tutores del TFG.
- Explicació de l'estudi i del treball a realitzar.
- Presentació del qüestionari i revisió conjunta d'aquest.

OCTUBRE 2015

- Recerca bibliogràfica, selecció i lectura dels articles escollits.
- Elaboració d'un guió per fer la introducció.
- Preparació del treball de camp (presentació de l'estudi)
- Realització del treball de camp als alumnes de 2n d'infermeria de la UIC.

NOVEMBRE 2015

- Primera entrega de la introducció.
- Treball de camp a la Escola Universitària d'Infermeria Sant Joan de Déu (3h).
- Treball de camp a la Universitat de Girona (10h).
- Segona entrega de la introducció.

DESEMBRE 2015 – GENER 2016

- Primera redacció de les hipòtesis, objectius i metodologia de l'estudi.
- Tutoria conjunta i explicació de l'ús del programa d'anàlisis estadístic SPSS.
- Anàlisis a nivell autònom dels qüestionaris a través del programa SPSS.

FEBRER 2016 – MARÇ 2016

- Tutoria conjunta per l'obtenció dels resultats a través de Microsoft Excel
- Redacció dels resultats obtinguts a través del programa estadístic SPSS i Microsoft Excel.

ABRIL 2016

- Redacció de la discussió i conclusions a partir dels resultats obtinguts.
- Correcció i revisió general de tot el treball.

MAIG 2016

- Estructuració del treball amb el format demanat.
- Redacció dels resum/abstract, reflexió personal i annexos.
- Última correcció abans de l'entrega al tutor.
- Realització del Power Point per la defensa oral i preparació d'aquesta.
- Entrega del treball de final de grau definitiu (24 de Maig).
- Entrega definitiva del Power Point.
- Preparació de la defensa oral davant del tribunal.

JUNY 2016

- Defensa del treball final de grau davant el tribunal.

ANNEX 2 - Qüestionari autocomplementat

<p>Data (dd/mm/aaaa): _____</p> <p>Escola Universitària (codis a peu de pàgina): _____</p> <p>Curs: ☐ 1r ☐ 2n ☐ 3r ☐ 4t</p>	
<p>Data de naixement (dd/mm/aaaa): _____</p> <p>Sexe: ☐ Home ☐ Dona</p>	<p>Codi d'enquesta: _____</p> <p>Lloc d'origen: ☐ Catalunya ☐ Espanya ☐ Fora d'Espanya</p>

TOTS ELS PARTICIPANTS

1. Algun cop has fumat, malgrat que sigui una o dues "calades" o pipades?

Si	→ Quina edat tenies? _____
No	

2. De les següents afirmacions, indica quina descriu millor el teu comportament respecte al tabac:
(Marca amb una X)

Actualment fumo cada dia (almenys una cigarreta al dia)	▶ continua el qüestionari
Actualment fumo ocasionalment (no cada dia)	▶ continua el qüestionari
Ara no fumo, però abans fumava cada dia (almenys una cigarreta al dia)	▶ passa a la preg. 17
Ara no fumo, però abans fumava ocasionalment (no cada dia)	▶ passa a la preg. 17
No he fumat mai (o he fumat <100 cigarretes a la meua vida)	▶ passa a la preg. 21

FUMADORS DIARIS I OCASIONALS

3. Quant et sembla que fumes?

Poc
Normal
Molt

4. Quina edat tenies quan vas començar a fumar? _____

5. Has començat a fumar durant la teua formació en el grau d'Infermeria? Sí No

6. Quins van ser els motius pels quals vas començar a fumar? (Admet resposta múltiple)

☐ Perquè els meus amics o companys fumaven
☐ Perquè algú de la meua família fumava
☐ Perquè els meus professors fumaven
☐ Per provar una cosa nova
☐ Perquè estava de moda
☐ Per sentir-me més gran
☐ Per conèixer gent o per "lligar"
☐ Altres: _____

CODIS D'UNIVERSITAT: 1: U. Internacional de Catalunya; 2: U. Blanquerna; 3: U Vic; 4: EUI Creu Roja;
5: EUI Manresa; 6: EUI Sant Joan de Déu; 7: EUI Mar; 8: EUI Sant Pau; 9: EUI UB; 10: EUI Vall d'Hebron;
11: U. Rovira i Virgili (Catalunya); 12: U. Rovira i Virgili (Terres de l'Ebre); 13: U. Rovira i Virgili (Coma-ruga);
14: EUI Gimbernat; 16: U. Girona; 18: U. Maresme; 17: U. Lleida (Lleida); 18: U. Lleida (Igualada).

7. Per què fumes en l'actualitat? (Admet resposta múltiple)

Per controlar el pes
Per controlar l'estrès, per relaxar-me
Per conèixer gent
Per "lligar"
Perquè el meu entorn fuma (família, amics)
Perquè està de moda
Per plaer
Perquè no puc deixar-ho
Altres: _____

8. Quin tipus de tabac fumes i quant en fumes? Indica el nombre d'unitats que fumes de cada tipus de tabac entre setmana i en cap de setmana (Marca zero si no fumes aquell tipus de tabac)

	Unitats en un dia entre setmana	Unitats en un dia de cap de setmana
Cigarretes convencionals		
Cigarretes amb tabac "de llar" (picadura)		
Cigars, purets, pipa (especifica) _____		
Shisha, cachimba, pipa turca...		
Altres: porros, canuts (especifica) _____		

9. El dia que fumes, quan triges a fumar la primera cigarreta des que et lleves?

5 minuts o menys
Entre 6 i 30 minuts
Entre 31 i 60 minuts
Més de 60 minuts

10. En el darrer mes, has fumat algun cop als espais tancats del teu campus universitari?

Sí No

11. En el darrer mes, has fumat algun cop als espais oberts del teu campus universitari?

Sí No

12. En el darrer any, has intentat seriosament deixar de fumar?

☐ Sí	→ Nombre de vegades (Intentos d'almenys 24 hores): _____
☐ No	▶ passa a la preg. 15

13. En el darrer intent, quant de temps vas estar sense fumar? ____ anys ____ mesos ____ dies

14. Quins són els motius pels quals no has aconseguit deixar de fumar? (Admet resposta múltiple)

Per la síndrome d'abstinència (irritabilitat, desig de fumar, "tenir el mono",...)
Perquè m'engreixo
Creia que ho podia controlar, perquè fumava poc
Perquè el meu entorn no m'hi ajudava (pressió per fumar, les persones del meu entorn fumen...)
Altres: _____

15. Estàs pensant seriosament a deixar de fumar?

☐	Si, ara
☐	Si, d'aquí a un mes
☐	Si, d'aquí a uns 3-6 mesos
☐	Si, d'aquí a uns 7-12 mesos
☐	Algún dia
☐	No, no estic pensant a deixar de fumar

16. Estàs pensant seriosament a reduir-ne el consum?

☐	Si
☐	No

► Si fumes passa a la preg.21

EXFUMADORS DIARIS I OCASIONALS

17. Quina edat tenies quan vas començar a fumar? _____

18. Quins van ser els motius pels quals vas deixar de fumar? (Admet resposta múltiple)

☐	Per protegir la meua salut
☐	Per indicació d'un professional sanitari
☐	Per donar exemple
☐	Per pressió de familiars o amics
☐	Per estalviar
☐	Altres motius: _____

19. Quina edat tenies quan vas deixar de fumar? _____

20. Vas seguir algun tractament per deixar de fumar? (Admet resposta múltiple)

☐	Xiclets, comprimits, spray bucal o pegats de nicotina
☐	Medicaments receptats (bupropion, vareniclina,...)
☐	Suport professional (metge, infermer, psicòleg...)
☐	Acupuntura, homeopatia, hipnosi
☐	Un altre: _____
☐	No he seguit cap tractament

TOTS ELS PARTICIPANTS

21. De les següents afirmacions, indica quina descriu millor el teu comportament respecte al cànnabis (marihuana, maria, halix, porro...) (Marca amb una X)

☐	Actualment fumo cada dia (almenys un porro al dia)
☐	Actualment fumo ocasionalment (no cada dia)
☐	Ara no fumo, però abans fumava cada dia (almenys un porro al dia)
☐	Ara no fumo, però abans fumava ocasionalment (no cada dia)
☐	No he fumat mai cànnabis

22. Saps què és la cigarreta electrònica?

SI	▶ <i>continua el qüestionari</i>
No	▶ <i>passa a la preg. 27</i>

23. Has utilitzat la cigarreta electrònica alguna vegada?

SI, actualment, cada dia	▶ <i>continua el qüestionari</i>
SI, actualment, ocasionalment (no cada dia)	▶ <i>continua el qüestionari</i>
Ara no, però abans cada dia	▶ <i>continua el qüestionari</i>
Ara no, però abans ocasionalment (no cada dia)	▶ <i>continua el qüestionari</i>
Només l'he provada	▶ <i>continua el qüestionari</i>
No l'he provada mai	▶ <i>passa a la preg. 27</i>

24. Has utilitzat la cigarreta electrònica amb nicotina? SI No

25. Quins van ser els motius per utilitzar la cigarreta electrònica? (Admet resposta múltiple)

Per deixar de fumar tabac convencional
Per reduir el consum de tabac convencional
Per utilitzar-la en llocs on està prohibit fumar tabac
Per curiositat, perquè està de moda
Altres: _____

26. La cigarreta electrònica ha complert les teves expectatives? SI No

27. A la teva universitat o escola, hi ha algun programa d'ajuda als estudiants per deixar de fumar?

SI	→ L'has utilitzat? ☐ SI ☐ No
No	
No ho sé	

28. Indica la freqüència amb què has vist fumar en aquest campus universitari

	Mal	Rares vegades	Alguna vegada	Diverses vegades	Moltes vegades	No ho sé / no ho recordo
A zones <u>interiors</u> d'aquest campus						
A zones <u>exterior</u> s d'aquest campus (Incloent entrada, jardins, pàrquing, etc.)						

29. Durant els darrers 7 dies, has estat exposat/ada al fum del tabac algun cop en aquest campus universitari?

No, no hi he estat exposat/ada
SI, hi he estat exposat/ada només a l'interior
SI, hi he estat exposat/ada només a l'exterior
SI, hi he estat exposat/ada a l'interior i a l'exterior

30. Quin és el teu grau d'acord amb les següents afirmacions?

	Totalment d'acord	D'acord	Ni d'acord ni en desacord	En desacord	Totalment en desacord
Els professionals de la salut haurien de donar exemple i no fumar					
Els estudiants d'infermeria no haurien de fumar					
Els professionals de la salut haurien de rebre formació per ajudar els pacients a deixar de fumar					
Els professionals de la salut haurien de preguntar i registrar rutinàriament a la història clínica el consum de tabac dels seus pacients					
Els professionals de la salut haurien d'aconsejar rutinàriament els seus pacients fumadors que deixin de fumar					
Les possibilitats que un fumador deixi de fumar augmenten quan un professional de la salut l'hi aconsella					
Els professionals de la salut que fumen tendeixen a aconsellar menys els seus pacients a deixar de fumar					
El sistema públic de salut hauria de finançar tractaments eficaços per deixar de fumar					

31. D'acord amb el que saps, quina és la normativa actual sobre consum de tabac que tenen els hospitals d'aguts?

☐	Es pot fumar a qualsevol lloc de l'hospital
☐	Només es pot fumar a determinades zones interiors destinades per fumar
☐	Està prohibit fumar en tot l'interior de l'edifici hospitalari
☐	Està prohibit fumar en tot l'interior i es pot fumar en algunes zones de l'exterior del campus hospitalari
☐	Està prohibit fumar en tota l'àrea interior i exterior del centre hospitalari, inclosos jardins i zones de passeig o trànsit, parking, etc.

32. Quin és el teu grau d'acord amb les següents afirmacions?

	Totalment d'acord	D'acord	Ni d'acord ni en desacord	En desacord	Totalment en desacord
El consum de tabac ha d'estar prohibit a l'interior dels <u>recintes hospitalaris</u>					
El consum de tabac ha d'estar prohibit a l' <u>exterior</u> dels <u>recintes hospitalaris</u>					
El consum de tabac ha d'estar prohibit a l'exterior dels <u>campus universitaris</u> de ciències de la salut					
El consum de tabac ha d'estar prohibit a l' <u>exterior</u> dels <u>campus universitaris</u> de qualsevol tipus					

33. Amb relació als continguts impartits en la teva formació professional:

	SI	No
T'han parlat en alguna de les classes, seminaris o pràctiques sobre els <u>riscos</u> de fumar?		
T'han explicat la diferència entre un <u>fumador actiu</u> i un de <u>passiu</u> ?		
S'ha discutit en alguna de les classes, seminaris o pràctiques els <u>motius</u> pels quals la gent fuma?		
T'han ensenyat que és important registrar l' <u>ús del tabac</u> a la història clínica del pacient?		
Has rebut formació en <u>tècniques per ajudar els pacients a deixar de fumar</u> ?		
Et van ensenyar que és important <u>donar material educatiu</u> per donar suport al procés de cessació en pacients que volen deixar de fumar?		
Coneixes les <u>teràpies substitutives de nicotina</u> per deixar de fumar?		
Coneixes altres <u>tractaments farmacològics</u> per deixar de fumar? Quins? Específicament: _____		
Actualment tinc els <u>coneixements i habilitats suficients</u> per ajudar un fumador a deixar de fumar		

34. Indica si les següents afirmacions són veritables o falses:

	Veritable	Fals
El consum de tabac és una addicció		
La prevalença de consum de tabac a Espanya està augmentant en els darrers anys		
La mortalitat associada al tabaquisme a Espanya està augmentant en els darrers anys		
A Espanya, les malalties cardiovasculars són la principal causa de malaltia relacionada amb el tabaquisme		
Respirar el fum del tabac dels fumadors constitueix un risc per a la salut		
En cas de les fumadores embarassades es recomana consumir fins a un màxim de 5 cigarretes diàries si els nivells d'ansietat són alts		
El test de Fagerström serveix per avaluar la motivació per deixar de fumar		
La hipnosi és una teràpia d'eficàcia provada per deixar de fumar		
El tabaquisme durant l'embaràs incrementa el risc de mort sobtada del lactant		
El tabaquisme passiu provoca càncer de pulmó en els no fumadors		
Les guies basades en l'evidència recomanen l'ús de tractaments farmacològics a fumadors de menys de 5 cigarretes diàries		

Gràcies per participar-hi!

ANNEX 3 – Consentiment informat

CONSENTIMENT DE PARTICIPACIÓ EN L'ESTUDI DE CONSUM DE TABAC EN ESTUDIANTS D'INFERMERIA DE CATALUNYA (ECTEC)

Jo, _____, de _____ anys d'edat i amb DNI _____

DECLARO

Que he estat informat/ada que l'Institut Català d'Oncologia i el Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya estan portant a terme un estudi sobre el consum de tabac en la població d'estudiants d'infermeria de les universitats catalanes.

Que s'ha sol·licitat la meua participació voluntària en aquest estudi, cosa que suposa respondre un qüestionari confidencial sobre consum de tabac.

Que he estat informat/ada de forma clara i comprensible de la finalitat, limitacions i beneficis d'aquest estudi, i m'han contestat totes les preguntes que he fet i dubtes que he mostrat.

Que he estat informat/ada que puc tornar a ser requerit en el futur en relació amb aquest estudi per respondre un qüestionari similar.

Que he estat informat/ada que en qualsevol moment puc retirar-me de l'estudi i anul·lar el meu consentiment.

Que un cop acabat l'estudi rebré els principals resultats per correu electrònic.

La informació recollida en aquest estudi és confidencial. La publicació dels resultats no revelarà en cap cas la identitat de les persones participants, tal com estableix la Llei orgànica 15/1999, de protecció de dades de caràcter personal*.

Per aquestes raons, **ACCEDEIXO** a contestar el qüestionari i dono el meu **CONSENTIMENT INFORMAT** per tal que aquesta informació sigui utilitzada pels investigadors amb l'objectiu de millorar i ampliar els coneixements sobre el tabaquisme.

Signatura de la persona participant

Correu electrònic: _____

_____, _____ de _____ de _____

Codi d'enquesta:

* Conforme al que disposa a la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades personals recollides en cap cas es destinaran a altres finalitats més que a la pròpia gestió d'aquest estudi. Aquestes dades no seran lliurades a tercers parts i seran incorporades a un fitxer automatitzat propietat de l'Institut Català d'Oncologia. Teniu dret a accedir, cancel·lar i rectificar les vostres dades i oposar-vos al seu tractament, en les condicions previstes en la legislació vigent.

ANNEX 4 – Sol·licitud del comitè d'ètica

COMPROMISO DEL INVESTIGADOR

(Modelo CEIC-01)

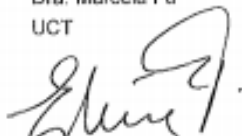
Dra. Cristina Martínez, del Servicio de la Unidad de Control de Tabaquismo (UCT) del Instituto Catalán de Oncología.

HACE CONSTAR:

- Que conoce y acepta participar como investigador principal en el estudio observacional código de protocolo ECTEC_ICO, promovido por el Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya y titulado: Estudio de consumo de tabaco en estudiantes del Grado Universitario de Enfermería en Cataluña.
- Que me comprometo a que cada sujeto, sus datos personales o sus muestras biológicas, según procede, sea tratado de acuerdo con el protocolo de ensayo que sea aprobado por el Comité Ético de Investigación Clínica (CEIC) de referencia y autorizado por la Autoridad Sanitaria competente.
- Que respetaré las normas éticas y legales aplicables a este tipo de estudios y seguirá las normas de buena práctica clínica en su realización.
- Que los colaboradores que necesito para la realización del estudio observacional por entrevista serán los siguientes:

Dra. Marcela Fu
UCT

Dr. Antoni Baena
UCT

Dr. Esteve Fernández
UCT

UCT

Fdo. Dra. Cristina Martínez
Investigador/a principal

L'Hospitalet, a 26 de Novembre de 2015

ANNEX 5 – Explicació de l'estudi

Guió de presentació del treball de camp

- Presentació personal (nom i cognom de l'estudiant que presenta l'estudi i Universitat on estudia: UIC)
- Informar que aquest estudi està coordinat per l'Institut Català d'Oncologia i el Consell de Col·legis d'Infermers i Infermeres de Catalunya.
- Informar com aquest estudi està emmarcat dintre del TFG que està realitzant a la UIC.
- Presentació de l'objectiu de l'estudi: "Descriure la prevalença de consum de tabac en els estudiants d'infermeria de Catalunya de les Universitats catalanes i el grau de coneixement en tabaquisme" .
- Informar que la Universitat X està participant en aquest estudi.
- Informar que les dades són confidencials i s'utilitzaran de manera agregada, sense identificar cap participant.
- Informar que es sol·licita el consentiment informat i com aquest es desvincularà del qüestionari per mantenir la confidencialitat del participant (és molt important que estigui complimentat i signat).
- Dir que la participació és voluntària, però que és molt important per aconseguir els objectius de l'estudi i per obtenir resultats vàlids.
- Dir que el qüestionari es autocomplementat, i té seccions i salts segons si la persona fuma o no, per tant s'ha de posar atenció a aquests salts.
- Preguntar a l'audiència si tenen dubtes.
- Donar la possibilitat d'agafar un full d'informació al participant.
- Repartir els qüestionaris entre els alumnes (versió català o castellà).
- Al recollir els qüestionaris, assegurar-se que la informació del requadre estigui completa (data, escola universitària, curs).
- Agrair la participació dels estudiants i l'escola universitària.

ANNEX 6 - Full d'informació sobre l'estudi

FULL D' INFORMACIÓ

Estudi de Consum de Tabac en Estudiants del Grau d'Infermeria a Catalunya (ECTEC)
Investigador Principal: Dra. Cristina Martínez

Aquest full informatiu conté informació sobre l'estudi ECTEC, dirigit a estudiants del Grau d'Infermeria a Catalunya, al qual et convidem a participar-hi. L'estudi ECTEC ha estat aprovat pel Comitè Ètic d'Investigació Clínica de l'Hospital Universitari de Bellvitge, d'acord amb el que es disposa a la legislació vigent (Reial Decret 223/2004).

Volem donar-te tota la informació necessària per tal que puguis decidir si vols o no participar-hi. Per això, et recomanem que llegeixis atentament aquest full informatiu que resumeix els principals aspectes d'aquest estudi.

PARTICIPACIÓ VOLUNTÀRIA: La teva participació en aquest estudi és voluntària. Pots decidir no participar-hi o canviar d'opinió i retirar el consentiment en qualsevol moment, sense que tingui cap conseqüència en la teva formació com a estudiant.

DESCRIPCIÓ GENERAL DE L'ESTUDI: L'objectiu d'aquest estudi és analitzar la prevalença de consum de tabac d'els/les estudiants del grau d'infermeria i descriure els determinants, patró de consum i intenció de deixar de fumar entre els/les fumadors/es. Identificar els motius d'inici del consum de tabac, així com les barreres que dificulten deixar de fumar a aquesta població. També es pretén esbrinar el nivell de formació i els coneixements adquirits en tabaquisme i intervencions per deixar de fumar d'els/les estudiants en cadascuna de les universitats catalanes participants.

Per tant, es tracta d'un estudi per entrevista que descriu el consum de tabac i les intervencions per deixar de fumar. Únicament caldrà que responguis a les preguntes formulades en un qüestionari dissenyat per a aquest estudi. S'estima que participaran un total de 8.000 persones de les 18 Escoles Universitàries d'Infermeria a Catalunya.

Mitjançant aquest estudi, el professorat i responsables de la gestió acadèmica universitària coneixeran les necessitats de formació en tabaquisme susceptibles a millorar. A més, després d'identificar la situació actual es podran desenvolupar programes per deixar a fumar en l'àmbit universitari.

TRACTAMENT DE LES DADES DE L'ESTUDI: El tractament, la comunicació i la cessió de les dades de caràcter personal de tots els participants s'ajustarà al que disposa la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre de protecció de dades de caràcter personal. D'acord al que estableix la legislació esmentada, pots exercir els drets d'accés, modificació, oposició i cancel·lació de les dades; per a això caldrà que et dirigeixis a l'investigador principal.

Les dades recollides per l'estudi estaran identificades mitjançant un codi i només els investigadors podran relacionar aquestes dades amb els participants i les Escoles Universitàries. Per tant, la teva identitat no serà revelada a terceres persones o entitats.

Tens a la teva disposició els telèfons d'informació sobre aquest estudi per si vols contactar amb nosaltres.

DADES DE CONTACTE DE L'EQUIP INVESTIGADOR

Institut Català d'Oncologia
Programa de Prevenció i Control del Càncer
Investigador Principal: Cristina Martínez
Preguntar per: Mercè Margalef
Telèfon de contacte: 93 260 73 57
Horari: 9 a 15 de dilluns a divendres (excepte festius)

Moltes gràcies per la teva participació.

Molt atentament,

Dra. Cristina Martínez

ANNEX 7 – Taules de resultats

Taula 1. Descripció de les característiques sociodemogràfiques

	Total		Homes		Dones	
	n	%	n	%	n	%
Tots	325	100	41	12,6	284	87,4
Edat						
17-19	102	100	4	3,9	98	96,1
20-24	153	100	18	11,8	135	88,2
>24	46	100	11	23,9	35	76,1
Curs						
Primer	79	100	7	8,9	72	91,1
Segon	107	100	16	15,0	91	85,0
Tercer	69	100	10	14,5	59	85,5
Quart	65	100	7	10,8	58	89,2
Origen						
Catalunya	249	100	25	10,0	224	90,0
Espanya	43	100	11	25,6	32	74,4
Estranger	23	100	3	13,0	20	87,0

Taula 2. Status de consum

	Total		Fumador diari		Fumador ocasional		Exfumador diari		Exfumador ocasional		Mai fumador	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tots	325	100	46	14,2	30	9,2	22	6,8	33	10,2	194	59,7
Sexe												
Homes	41	12,6	6	14,6	4	9,8	1	2,4	7	17,1	23	56,1
Dones	284	87,4	40	14,1	26	9,2	21	7,4	26	9,2	171	60,2
Curs												
Primer	79	24,7	8	10,1	10	12,7	2	2,5	7	8,9	52	65,8
Segon	107	33,4	17	15,9	14	13,1	10	9,3	16	15,0	50	46,7
Tercer	69	21,6	9	13,0	4	5,8	3	4,3	6	8,7	47	68,1
Quart	65	20,3	12	18,5	1	1,5	7	10,8	2	3,1	43	66,2
Edat												
17-19	102	33,9	5	4,9	17	16,7	0	0,0	11	10,8	69	67,6
20-24	153	50,8	28	18,3	9	5,9	9	5,9	13	8,5	94	61,4
>24	46	15,3	8	17,4	3	6,5	9	19,6	5	10,9	21	45,7
Origen												
Catalunya	249	79,0	31	12,4	23	9,2	18	7,2	27	10,8	150	60,2
Espanya	43	13,7	8	18,6	7	16,3	1	2,3	3	7,0	24	55,8
Estranger	23	7,3	6	26,1	0	0,0	3	13,0	1	4,3	13	56,5

Taula 3. Experimentadors de cànnabis

	Total		Homes		Dones	
	n	%	n	%	n	%
Tots	322	100	40	12,4	282	87,6
Diari	6	1,9	3	7,5	3	1,1
Ocasional	32	9,9	6	15	26	9,2
Exfumador	68	21,1	9	22,5	59	20,9
Mai fumador	216	67,1	22	55	194	68,8

Taula 4. Característiques dels fumadors

	Total fumadors		Fumador diari		Fumador ocasional	
	n	%	n	%	n	%
Tots	74	100	46	62,2	28	37,8
Quant consideres que fumes**						
poc	37	50,0	12	26,1	25	89,3
normal	30	40,5	27	58,7	3	10,7
molt	7	9,5	7	15,2	0	0,0
Edat d'inici del consum						
≤12	2	2,6	2	4,3	0	0,0
13-15	31	40,8	17	37,0	14	46,7
16-17	29	38,2	19	41,3	10	33,3
18-24	14	18,4	8	17,4	6	20,0
>24	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Inici durant infermeria*						
sí	9	12,0	5	11,1	4	13,3
no	66	88,0	40	88,9	26	86,7
Tipus de tabac consumit ***						
cigarretes convencionals	38	50,0	20	43,5	18	60,0
tabac de liar	44	57,9	32	69,9	12	40,0
puros, pipa	0	0,0	0	0,0	0	0,0
shisha	5	6,6	3	6,5	2	6,7
altres	13	17,1	8	17,4	5	16,7

*existeix 1 missings

** existeixen 2 missings

*** existeixen 3 missings

Taula 5. Característiques dels fumadors diaris

	Fumador diari	
	n	%
Primera cigarreta del dia:	45	100
5 min o menys	2	4,4
6-30 min	11	24,4
31-60 min	8	17,8
>60 min	24	53,3
Nº cigarretes per dia:		
≤10	34	75,6
11-20	7	15,6
21-30	4	8,9
>30	0	0,0
Penses en reduir el consum:		
sí	30	66,7
no	15	33,0
Penses en deixar de fumar:		
sí, ara	3	6,5
sí, d'aquí a un mes	5	10,9
sí, d'aquí a 6 mesos	4	8,7
sí d'aquí a 7-12 mesos	4	8,7
algun dia (>12 mesos)	27	58,7
no	3	6,5
Intents en l'últim any:		
sí	18	40,0
no	27	60,0

Taula 6. Acord amb el rol professional

	Total		Fumadors		Ex fumadors		Mai fumadors	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Els professionals de la salut haurien:								
Donar exemple i no fumar ^a	221	68,2	41	53,9	33	60,0	147	76,2
Rebre formació en deshabitació ^e	309	96,6	72	94,7	53	98,1	184	96,8
Registrar el consum de tabac del seus pacients ^f .	266	83,6	58	76,3	47	88,7	161	85,2
Aconsellar als seus pacients fumadors que deixin de fumar ^b .	260	80,5	58	76,3	48	88,9	154	79,8
Els estudiants d' infermeria no haurien de fumar ^b .	174	53,9	25	32,9	28	51,9	121	62,7
S'hauria de finançar tractaments de deshabitació ^c .	217	67,4	58	76,3	39	73,6	120	62,2
Els fumadors deixen de fumar més quan són aconsellats ^d .	182	56,7	39	52,0	36	66,7	107	55,7
Els professionals fumadors aconsellen menys deixar de fumar ^d .	76	23,7	15	19,7	15	28,3	46	24,0

^a existeix 1 missing

^b existeixen 2 missings

^c existeixen 3 missings

^d existeixen 4 missings

^e existeixen 5 missings

^f existeixen 7 missings

Taula 7. Acord amb la regulació d'espais sense fum

	Total		Fumadors		Ex fumadors		Mai fumadors	
	n	%	n	%	n	%	n	%
A l'interior dels recintes hospitalaris ^a	323	99,7	75	98,7	54	100	194	100
A l'exterior dels recintes hospitalaris ^a	194	59,9	30	39,5	32	59,3	132	68,0
A l'exterior dels campus universitaris de ciències de la salut ^a	96	29,6	9	11,8	16	29,6	71	36,6
A l'exterior dels campus universitaris de qualsevol tipus ^a	88	27,2	7	9,2	19	35,2	62	32,0

^a existeix 1 missing

Tabla 8. Formació i habilitats

	Total		Primer		Segon		Tercer		Quart	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Han rebut formació sobre les següents temàtiques:										
Riscs de fumar ^a	275	86,5	38	48,7	103	97,2	69	100	65	100
Diferència entre un fumador actiu i passiu ^a	296	93,1	61	78,2	103	97,2	68	98,6	64	98,5
Motius pels quals la gent fuma ^b	180	56,8	19	24,4	68	64,2	54	79,4	39	60,0
Importància del registre de l'ús del tabac a la història clínica ^a	186	58,5	13	16,7	56	52,8	66	95,7	51	78,5
Afirmen tenir els següents coneixements:										
Tècniques de deshabitació ^b	153	48,3	4	5,1	56	52,8	59	86,8	34	52,3
Importància d'entregar material educatiu per recolzar el procés de cessació voluntària ^b	221	69,7	23	29,5	77	72,6	64	94,1	57	87,7
Teràpies substitutives de nicotina ^c	208	65,8	42	54,4	69	65,1	55	79,7	42	65,6
Tractaments farmacològics per deixar de fumar ^d	83	26,8	8	10,3	32	30,8	24	36,4	19	30,6
Habilitats suficients per a l'ajuda a un fumador ^c	85	26,9	1	1,3	22	21,2	35	50,7	27	41,5

^a existeixen 7 missings

^b existeixen 8 missings

^c existeixen 9 missings

^d existeixen 15 missings

Taula 9. Coneixements

	Total		Primer		Segon		Tercer		Quart	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
El consum de tabac és una addicció ^b	310	98,1	76	97,4	103	98,1	66	97,1	65	100
El consum de tabac a Espanya està disminuint ^c	131	42	27	35,1	43	41,7	34	50,7	27	41,5
La mortalitat associada al tabaquisme a Espanya està disminuint ^d	71	22,9	9	12,0	27	26,2	21	31,3	14	21,5
Les malalties cardiovasculars son la 1 ^a causa de malalties relacionada amb el tabaquisme ^f	174	57	28	38,9	58	56,9	44	66,7	44	67,7
Respirar el fum del tabac és un risc per la salut ^a	312	98,4	77	100	102	96,2	68	98,6	65	100
A les fumadores embarassades no se'ls hi recomana fumar en cap cas ^e	206	66,9	51	67,1	70	68,6	40	61,5	45	69,2
El test de Fagerström no avalua la motivació per deixar de fumar ⁱ	46	16,5	18	30,5	16	17,0	2	3,1	10	16,4
La hipnosis no és eficaç per deixar de fumar ^h	148	51,6	37	52,9	54	59,3	29	45,3	28	45,2
El tabaquisme a l'embaràs incrementa el risc de mort súbdita del lactant ^g	275	90,5	66	89,2	94	89,5	56	88,9	59	95,2
El tabaquisme passiu provoca càncer de pulmó als no fumadors ^g	227	74,7	60	80,0	70	70,0	51	77,3	46	73,0
Les guies no recomanen tractament farmacològic als fumadors de <5 cigs. ^h	223	77,7	48	68,6	76	80,0	50	82,0	49	80,3

^a existeixen 8 missings

^b existeixen 9 missings

^c existeixen 13 missings

^d existeixen 15 missings

^e existeixen 17 missings

^f existeixen 20 missings

^g existeixen 21 missings

^h existeixen 38 missings

ⁱ existeixen 46 missings

Taula 10. Coneixement de la normativa actual sobre el consum de tabac en els hospitals d'aguts

	Total		Coneixen normativa	
	n	%	n	%
Total	320	100	143	44,7
Sexe ^a				
Home	41	12,8	18	43,9
Dona	279	87,2	125	44,8
Edat ^c				
17-19	100	33,7	35	35,0
20-24	153	51,5	78	51,0
>24	44	14,8	20	45,5
Curs ^b				
Primer	77	24,4	35	45,5
Segon	104	33,0	45	43,3
Tercer	69	21,9	28	40,6
Quart	65	20,6	32	49,2
Consum de tabac ^a				
Fumador	75	23,4	37	49,3
Ex fumador	53	16,6	28	52,8
Mai fumador	192	60,0	78	40,6

^a existeixen 5 missings

^b existeixen 10 missings

^c existeixen 28 missings